

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

x

Nro 15 • Perjantaina 3. elokuuta 2007

58. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)



Kurkijokelaisten 61. pitäjäjuhla

Loimaalla 11.-12.8.2007

Olette sydämellisesti tervetulleita!

Kurkijoki-Säätiö, Kurkijoen Marttayhdistys ry ja Mellilän Karjalaiset ry



Pukinniemiäisiä vuonna 1991 pysäkillä "junilla". Pysäkkirakennus oli purettu ja vaja rakennettu toiselle puolelle rataa. Sekin on kuulemma nyttemmin purettu.

Pukinniemen pysäkin-seudun puoli vuosisataa

Hiitolan asemalta lähdettäessä Karjalan rataa Viipuriin päin noin 10 kilometrin päässä on Pukinniemen pysäkki. Pysäkin seutu oli Hiitolan pitäjän lounaisessa osassa Kirvun rajalla. Hiitolan ja Kirvun välinen raja oli hyvin vanha raja. Se oli ollut menneiden vuosisatojen kuluessa myös kolmessa rauhansopimuksessa eli Pähkinäsaaren v. 1323, Täyssinän v. 1595 ja Uudenkaupungin v. 1721 rauhoissa sovittuna ruotsalaisten ja venäläisten välisen rajan osana. Sammaloituneita rajapyykkeitä oli vielä vuonna 1939 joitakin jäljellä.

Alue oli Laatokan rannalla sijainneen ns. lahjoitusmaan päätilan, Pukinniemen hovin salomaita. Valtio oli sittemmin lunastanut nämä alueet, ja Isojaon jälkeisinä aikoina ne oli lohkottu vuokramaiksi. Rannikkoseudun asukkaiden näkökulmasta katsottuna alue oli tietömiä taipaleiden takana olevaa lähes arvotonta salo- ja korpimaa. Seutu oli ollut 1880-lu-

kua edeltävänä aikana pitkään asumaton.

Entisinä sotaisina aikoina silloiset asukkaat olivat joutuneet pakenemaan milloin itään, milloin länteen ja jättämään nämä raja-alueet. Seutu muuttui nopeasti suurelta osin metsittyneiksi korpimaiksi, joita ei hyödyntänyt kukaan mahdollisia marjastajia ja sienestäjiä lukuun ottamatta. Vanhoista asutuksista oli kuitenkin säilynyt vielä 1930-luvulla tunnistettavia jälkiä paikoin molemmin puolin rajaa.

Näillä tietömillä takamailla ei ollut pitkiin aikoihin paljontaan hyötykäyttöä omistajilleen. Sittemmin jotkut isommat talot veivät kesäajaksi salomailleen tuottamatonta karjaa, mullikoita ja jotkut lampaitakin. Metsät kasvoivat mo-

Yleisnäkymä Suutarisen mäeltä pysäkin alueelle. Kuvan oikeassa laidassa pitäisi näkyä viisi asuintaloa, joissa kahdessa kauppa, sekä pysäkkirakennus. Kivijalkojen raunioita on metsän lai-

nin paikoin runsaasti karjalle kelpavaa heinäa. Myöhemmin noille alueille alettiin viedä kesäksi lehmiäkin lypsäjiin ja paimenineen.

Karjanhoitajille rakennettiin majoja ja mökkejä asunnoiksi. Siellä maito hapatettiin saviruukuissa, kerma kuorittiin päältä ja kirnuttiin voiksi. Voi haettiin

noin kerran viikossa ja toimitettiin rantakylän kauppiaille edelleen Viipuriin ja Pietariin myytäväksi. Tällaisia karjanhoitajien majoja ja mökkejä on nähtävissä kaikkine silloisine maidonkäsittelyvälineineen nykyisin ainakin Helsingissä Seurasaaren ulkomuseon alueella.



Sivuillamme TÄNÄÄN mm.

Kutsu koululaistapaamiseen	3
Kurkijokelaisia kanttoreita	5
Mellilän Hirsityö Ideaparkissa	6
Erkki Vehviläinen Oy Mellilässä	7
Pitäjäjuhlan ohjelma	7
Elisenvaaran yhteiskoulu, osa 4	8
Tapanin Muistelo, osa 7	10

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 17.8., 31.8., 14.9., 28.9., 12.10...

Karjalan rata

Noita alueita tuskin olisi alettu asuttaa tuon kumminkin pitkiin aikoihin, jollei Karjalan rataa olisi alettu rakentaa. Radan paikaksi oli valittu alueen halki kulkeva linja. Kartat ja rakennussuunnitelmat radan valmistamisesta ovat nähtävissä Kansallisarkistossa ja ehkä myös Rautatiemuseossa.

Maaston muodoilla liepee ollut tärkeä osuutensa radan linjaa valittaessa. Oli koetettava välttää työläästi ylitettäviä vesistöjä, suuria soita, mäkiä ja vuoria. Rautatie ei salli kovin jyrkkiä korkeuseroja ja vaatii tukevan pohjan alleen.

Alueelle oli päätetty ra-

kentaa myös rautatien pysäkki Hiitolan ja Ojajärven asemien välillä sijainneille laajoille metsäisille maille. Pysäkin paikaksi valittu maa-alue oli kuulunut Laatokan rannalla Pukinniemen hoviin. Niinpä pysäkki nimettiin Pukinniemen pysäkipäiksi, vaikka mitään niemeä ei ole lähi- maillakaan. Pysäkiltä Pukinniemen hoviin on linnuntietäkin suoraa matkaa vajaat parikymmentä kilometriä.

Radan rakentajat

Tuonaikaisilla radan rakentajilla ei ollut apunaan

JATKUU SIVULLA 9

Tervetuloa Loimaalle

Keväisistä sääennustuksista poiketen olemme saaneet alkukesän kuivuuden jälkeen runsaasti ke-säsateita. Välillä on tuntunut, ettei kesäpäivistä ole tietoakaan. Mutta nyt olemme lähestymässä sekä Hiitolan että Kurkijoen pitäjäjuhlilla, ja säät ovat muuttumassa helteisiksi ja vähintäänkin aurinkoisiksi. Luontokin on ilmeisesti päättänyt juhla kanssamme.

Kulunut kesä on minun osaltani mennyt lomaillessa, ensin sairauslomalla ja sitten vielä kesälomailien. Kiittelen ahkeraa sijaistani Jaakko Taitosta, jonka kuin ihmeen kaupalla saimme napattua tähän vaativaan tehtävään - ja melkein pästymetsästä. Jaakko on aiemmin toimittanut lehteä, mutta tehnyt sitä ulkomailla. Hänellä ei ollut muuta kuin ehkäpä isäperintönä saatu taito toimittaa juuri Kurkijokelaista. Hänen isänsä Toivo Taitonenhän oli Kurkijokelaisen ensimmäinen päätoimittaja 1940- ja 1950-lukujen taitteesta, mutta silloinhan Jaakko ei ollut vielä syntynytäkään.

Kiitän myös monia lukijoita pikaisen paranemisen toivotuksista. Kovasti ovat kortit ja kauniit sanat mieltäni lämmittäneet ja varmasti osaltaan

myös parantaneet. Toivotan teille kaikille hyvää vointia ja Jumalan siunausta.

Juhlamiellellä Kurkijoki-Säätiön luottamushenkilöt valmistelevat tulevia pitäjäjuhlilla ja odottavat sopivaa säätä, jotta voisimme toivottaa teidät kaikki tervetulleiksi Loimaalle parhaisiin mahdollisiin olosuhteisiin. Ohjelma on, kuten voitte toisaalta lehdestämme lukea, mitä monipuolisin. On uutta, on hauskaa, on totuttua, tuttua ja turvallista. Professori Jukka Sarjala, joka on toiminut mm. Opetushallituksen pääjohtajana ja on käynyt aikoinaan täällä Loimaan seudullakin vihkimässä useita kouluja, on pitäjäjuhlamme juhlapuhuja. Hänellä on varmasti monia ajatuksia

kotiseutuaatteesta, arvoista ja tietenkin kouluasioista, joista hän haluaa meille kertoa.

Elisenvaaran koulun 80-vuotisjuhlavuoden kunniaksi ovat nuoret esillä entistä enemmän myös pitäjäjuhlissamme. Kumpanakin päivänä saamme kuulla nuoren puheenvuoron. Myös nuoret kansantanssijat Salosta saapuvat ilahduttamaan yleisöä sunnuntaina. Jokaisen esiintyjän ja järjestelyissä mukana olevan panos on yhtä tärkeä.

Raija Hjelm

"Löin mä päivälle vetoa, annoin kättä auringolle, kumpi ehti ennen nousta ja kumpi havata ennen, neitonenko, päivänenkö."

Kuolleita

Rakkaamme

Vuokko Orvokki ROUHIAINEN

o.s. Sjöblom

* 7.3.1931 Kaarinassa
† 18.7.2007 Pöytyällä

Lähti lentoon enkeli taivaan, tuli luokse väsyneen, sairaan, kosketti hiljaa posken nukkaa, silitti hellästi hopeista tukkaa, nosti siivilleen äitimme armaan, vei turvaan paikkaan varmaan.

Rakkaudestasi kiittäen
Reino

Timo, Hannele, Sampo ja Salla
Seppo, Kaisa, Mandi ja Patrick
Jouni, Ville-Veikko ja Tiina-Elina
Satu, Janne, Johannes ja Loviisa
sisaret Ella, Eila ja Sisko perheineen

Siunaus toimitettu Pöytyän kirkossa 28.7.
Lämmin kiitos osanotosta suureen suruumme

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäjuhlal Porissa 4.-5.8. Kauppaoppilaitoksella, Luvianpuistok. 1. La klo 13 Hiitola kirjallisuudessa ja musiikissa, klo 19 Iloinen Karjalainen ilta -juhlatanssiset. Su klo 10 Messu Väinölä kirkossa, Päkintie 1-3. Ilmainen linja-autokuljetus kauppaoppilaitoksen parkkipaikalta klo 9.30. Kunnianosoitus Keski-Porin kirkkopuiston muistomerkeillä. Su klo 13 Pääjuhla, juhlapuhe prof. Reijo Pajamo. Myynnissä ennen pääjuhlan alkamista keittolounas ja kirkkokahvit. Pääjuhlan aikana Porin Karjala-Seuran Kehvelikerhon "lapsiparki". Tervetuloa! Hiitola-säätiö 60 v. ja Hiitolan Pitäjäseura ry. 40 v.

Loimaan Karjalakuoron harjoitukset pitäjäjuhlilla varten ma 6.8. ja to 9.8. klo 18.30 Vesikosken srk-talolla ja tarvittaessa pe 10.8. klo 17. Kaupungin kirkkoon su 12.8. klo 9.

Kurkijoen Aromäen Hämäläisten sukutapaaminen la 11.8. klo 11 Loimaan Veteraanituvalla, Veteraanitie, Loimaalta 9-tietä Tampereen suuntaan vähän yli kilometri. Tied. Häyhä, puh. 0440-556 963 tai Keinänen, puh. 040-738 7789.

Sikiön sukuseuran vuosikokous la 11.8. klo 13 Loimaan evankelisella kansanopistolla, Opistontie, Hirvikoski. Ruokailumahdollisuus klo 12. Ilm. ruokailuun Riitta Sainiolla, puh. 040-544 7582.

Kurkijoki-museo avoinna pitäjäjuhlaviikonloppuna 11.-12.8. klo 12-18. Tämän kesän näyttelyn aiheena Elisenvaaran koulu 80 v.

Kurkijokelaisten 61. pitäjäjuhlal Loimaalla 11.-12.8. La 11.8. klo 19 Muistojen iltamat Hirvihovissa. Tähtiesiintyjänä Erkki Liikanen. Su 12.8. klo 10 juhlaamessa Loimaan kaupunginkirkossa. Klo 9.30 alkaen pääsee tutustumaan Kurkijoen kirkon alttaritauluun, joka on sijoitettu kirkkosalin viereiseen huoneeseen, seurakuntasaliin. Messussa saarnaa pastori Tuula Pohjalainen-Vinko ja liturgina toimii Marita Koi-vunen. Loimaan Karjalakuoro laulaa. Mukana Kurkijoen kirkon ehtoolliskalusto. Messu päättyy kukkatervehdyksen lähettämiseen san-

karivainajien muistopatsaalle sekä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille. Messun jälkeen Loimaan lukiolla on myynnissä keittolounas ja kahvit. Klo 13 lukion salissa dokumenttielokuva Unelmana Karjala, joka on kuvattu pääasiassa Kurkijoella ja Loimaalla Kurkijokimuseossa. Filmi esitetään TV:ssä vasta ensi kesänä. Klo 14 alkaa pitäjäjuhlal. Juhlapuhujana Opetushallituksen entinen pääjohtaja, professori Jukka Sarjala (viime Kurkijokelaisessa virhe). Tervetuloa! Kurkijoki-Säätiö, Mellilän Karjalaiset ry ja Kurkijoen Marttayhdistys ry.

Hiitolan Pitäjäseuran kesäretki su 19.8. M/s Sympaatti -risteilyaluksella Luvian Laitakarista Rauman Reksaareen, jossa ruokailu noutopöydästä. Lähtö Porin linja-autoasemalta klo 9.30. Hinta 36-40 euroa. Lisätietoja ja sitova ilmoittautuminen Raija puh. 040-538 7401. Retki täyttyy ilmoittautumisjärjestyksessä. Kaikki ovat tervetulleita mukaan.

Kurkijoki-Seura ry kutsuu kaikki Elisenvaaran yhteiskouluun tai lukiota käyneet oppilaat **koulutoverien tapaamiseen** la 1.9. klo 13 Karjalatalon Laatokka-saliin, Käpylänkuja 1, Helsinki.

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - Pe 9 - 17
La 9 - 13

LOIMAAN KIVI
KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 261

Hartaus sunnuntaiksi 3.8.
10. sunnuntai helluntaista

Kummalla oksalla istut?



Sunnuntain evankeliumissa (Luukas 16) Jeesus kysyy, kenen palveluksessa me olemme: Kristuksen vai Beliarin." Oli rikas mies, jolla oli huoneenhaltija, ja hänelle kanneltiin, että tämä hävitti hänen omaisuuttaan." Rikas mies oli Jumala. Huone oli Jumalan valtakunta, ei laitokirkko. Huoneenhaltijoita olemme me. Piispoilla on suurempi leiviskä, mökinmuuilla pienempi, mutta jokainen vastaamme omastamme päivien lopulla.

"Mitä minä kuulenkaan sinusta? Tee tili, sillä sinä et enää saa minun huoneettani hallita. Et enää ole Kristuksen palveluskuntaa." Silloin huoneenhaltija ajatteli: "Mitä minä teen? Kaivaa en jaksaa, kerjuuta häpeän. En tahdo tutkistella, millainen olen, saati pyytäisin anteeksi. Minä tiedän, mitä teen, että ottaisivat minut majoihinsa, että olisin suosittu median ja ihmisten keskuudessa."

Huoneenhaltija kysyi jokaiselta herransa velalliselta, paljonko tämä oli velkaa, ja kirjoitti uuden velkakirjan pienemmälle summalle. Jumalan Sana on pyhä, Jumala on sama eilen, tänään ja iankaikkisesti. Mutta maailma tinkii ja tekee kompromisseja. Ei se niin tarkkaa ole, kaikki muutkin niin tekevät, ja mehän elämme nykyaikaa. Syntiä katsotaan sormien läpi ja painetaan villaisella, teologia vesitetään psykologiaksi.

"Herra kehui väärää huoneenhaltijaa, että tämä oli tehnyt ovelasti. Sillä tämän maailman lapset ovat omaa sukukuntaansa kohtaan ovelampia kuin valkeuden lapset." Niin ne ovat, maailmassa menestyään vilpillä ja petoksella. Rikkaat rikastuvat, tavallinen kunnon työhminen ei palkkatuloilla pysty perheelleen asuntoa ostamaan. Mutta kristittyjen ei pidä olla ovelia toisiaan kohtaan, vaan yhdessä tietä ja matkaa tehdä.

Jeesus kehotti: "Tehkää itsellenne ystäviä väärällä mammonalla, että he, kun se loppuu, ottaisivat teidät iäsiin majoihin." Väärä mammona on raha ja tavarat, koska ne eivät kestä. Ruumispaidassa ei ole taskuja, emmekä voi ostaa sielunme autuutta. Mutta mammonalla voi tehdä, mikä hyvää ja oikein on, käyttää omaksi ja yhteiseksi hyväksi. Jumala näkee, miten me teemme. Itsekäs rikas mies joutui liekkeihin, vaivainen Lasarus pääsi Abrahamin helmaan. Kummassa sinä vietät iäisyysesi? Meidän maalliset kotimme puretaan, joudumme evakkoon. On koti taivaissa, jonka vaarvoja ei reväistä irti.

Veikko Rantasalo
Mellilän kirkkoherra

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Missä sijaitsee Jätäkän-kynttilän silta?
2. Mikä oli maailman johtava tervakaupunki 1800-luvulla?
3. Missä päin Suomea toimii Lentosotakoulu?
4. Mikä on Suomen Luonnonsuojeluliiton tunnuseläin?
5. Paljonko on biljoona?
6. Missä patriarkka Abraham Vanhan testamentin mukaan syntyi?
7. Mikä on tuntinopeutesi, jos etenet metrin sekunnissa?
8. Kuka tasavallan presidenteistämme on valittu suurimmalla äänimäärällä silloin, kun valitsijamiehet vielä valitsivat presidentin?
9. Milloin Artturi Ilmari Virtanen sai Nobelpalkinnon?
10. Mikä on kuukkelij?

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Oikaisu

Edellisessä Kurkijokelaisen numerossa 14/20.7.2007 sivulla 2 julkaisuun Matti Mikko Sakari

Teräväisen kuolinilmoituksen oli tullut virheellisesti kaksi ylimääräistä riviä: "Syvästi kaivaten Anja perheeseen". Virhe on toimituksen. Pahoittelemme kovasti tapahtunutta.

Sanan Voimaa

3.8. *Me olemme Jumalasta. Joka tuntee Jumalan, kuuntelee meitä, mutta joka ei ole Jumalasta, se ei meitä kuuntele. Tästä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen.* 1. Joh. 4:6

4.8. *Hurskaat kukoistavat kuin palmupuu, kasvavat korkealle kuin Libanonin setrit. Heidät on istutettu Herran temppeliin, he kukoistavat Jumalamme esipihoilla.* Ps. 92:13-14

5.8. *Mies mieltä: 'Mitä minä nyt teen? Isäntä panee minut pois taloudenhoitajan toimesta. Kaivaa en jaksa, kerjätä en kehtaa.* Luuk. 16:3

6.8. *Minä sanonkin teille: hankkikaa vääriä rikkaudella ystäviä, jotka ottavat teidät iäsiin asuntoihin, kun tuota rikkautta ei enää ole.* Luuk. 16:9

7.8. *Älä unohda laupeutta, älä uskollisuutta - kiedo ne kaulaasi, kirjoita sydämesi tauluun, niin saat rakkautta ja kiitosta sekä Jumalalta että ihmisiltä.* Sananl. 3:3-4

8.8. *Älä luulottele olevasi viisas; pelkää Herraa ja karta pahaa. Siinä on sinulle lääke, joka pitää koko ruumiisi terveenä.* Sananl. 3:7-8

9.8. *Kaiken loppu on lähellä. Olkaa siis ymmärtäväiset ja raittiit voidaksenne rukoilla. Ennen kaikkea pysykää kestävinä keskinäisessä rakkauttessanne, sillä "rakkaus peittää paljotkin synnit".* 1. Piet. 4:7-8

10.8. *Olkaa nurkumatta vieraanvaraisia toinen toisellenne. Palvelkaa kukin toistanne sillä armolahjalla, jonka olette saaneet, Jumalan moninaisen armon hyvinä haltijoina.* 1. Piet. 4:9-10

11.8. *Kun sinun sanasi avautuu, se valaisee, tyhmäkin saa siitä ymmärrystä. Minä huohotan suu auki, minä janoan sinun käskyjäsi.* Ps. 119:130-131

12.8. *Kun Jeesus tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, hän puhkesi itkuun sen tähden ja sanoi: "Kunpa sinäkin tänä päivänä ymmärtäisit, missä turvasi on!"* Luuk. 19:41-42

13.8. *Jeesus meni temppeliin ja alkoi ajaa ulos niitä, jotka siellä kävivät kauppaamaan. Hän sanoi heille: "On kirjoitettu: 'Minun huoneeni on oleva rukouksen huone.' Mutta te olette tehneet siitä rosvojen luolan."* Luuk. 19:45-46

14.8. *Jos valmistumassa oleva astia meni pilalle hänen käsissään, hän muotoili samasta savesta uuden, sellaisen kuin halusi.* Jer. 18:4

15.8. *Katso, niin kuin savi on valajan kädessä, niin sinä, Israelin kansa, olet minun kädessäni. Minä voin päättää, että revin, tuhoan ja hävitän kansan tai valtakunnan.* Jer. 18:6-7

16.8. *Minä tiedän sinun tekosi. Sinä olet elävien kirjoissa, mutta sinä olet kuollut. Herää ja vahvista sitä, mikä vielä on jäljellä, sitä, mikä jo oli kuolemaisillaan.* Ilm. 3:1-2

Juolaht' mielehein...

Rahan keruu

Lastemme ollessa pieniä heille opetettiin, ettei aina saa kaikkea, mitä mieli teki. Monen asian eteen piti tehdä jotakin sovittua. Näin porukka oppi sen, ettei mitään saanut ilman vaivannäköä tai ilman rahaa.

Poikamme ollessa juuri koulunkäyntinsä aloittanut ekaluokkalainen tuli hän kerran kovalla touhulla sanoamaan, että hän rupeaisi keräilemään postimerkkejä. Ensi olisi tietenkin pitänyt ostaa keräilykansio. Tulipa silloin maininneeksi, että ensin sitä varten piti kerätä rahat.

Poika katsoi minua ihan pöllämystyneen näköisenä ja kysyi: "Äiti, miten rahaa kerätään?" Silloinpa vain ihan tosissani aloin kertoa, miten se tuolla kertaa kävisi hyvin päinsä. Lähdetäisiin vain metsään, niin sieltä sitä alkaisi löytyä.

Oli todella hyvä puolukasyksy, ja läheiset metsät olivat punaisenaijan puolukoita. Lähikauppa otti kerätyn saaliin vastaan hinnan vaihdellussa lähes päivit-

tään.

Lähdettiin pojan kanssa metsään. Minulla oli 10 litran sanko ja pojalla puolta pienempi. Ensimmäisenä iltana molempien astiat tulivat rivakkaa vauhtia täyteen, ja seuraavana iltana lähdettiin taas "rahankeruuseen". Alku näytti lupaavalta, ja molempien astiat olivat pian puolillaan.

Sitten alkoi tapahtua vähän kummallista. Vaikka vähän väliä kävin viemässä pienemmällä astialla keräämäni puolukat ämpäriin, se ei täytynyt juuri ollenkaan. Pojan astia sen sijaan täyttyi yllättävän nopeasti.

Nuoren mieheen oli iskenyt laiskamato, ja nopeamminhan sitä astia täyttyi äidin ämpäristä pienellä mukilla kahmien. Olipa vain kerran unohtunut marjaämpäri ollut kuoppa peittämättä, ja selvitti asian. Rahankeruu jatkui, ja lopulta saatiin se postimerkkiansiokin ostettua metsästä kerätyillä rahoilla.

Terttu Ketola



NIMIPÄIVÄT

pe 3.8. Nea, Linnea, Neea, Vanamo
la 4.8. Veera
su 5.8. Salme, Sanelma
ma 6.8. Toimi, Keimo
ti 7.8. Lahja
ke 8.8. Sylvi, Sylvia, Silva
to 9.8. Erja, Eira
pe 10.8. Lauri, Lasse, Lassi
la 11.8. Sanna, Sanni, Susanna, Susanne
su 12.8. Klaara
ma 13.8. Jesse
ti 14.8. Onerva, Kanerva
ke 15.8. Marjatta, Marja, Jaana, Marianna, Marianne, Marita, Maritta, Marjaana, Marjo, Marjukka, Marjut
to 16.8. Aulis

Merkkipäiviä



Eino Ahokas täytti 80 vuotta 9.7. Loimaalla. Entinen koti oli Mikrilässä, talo nro 1.

Kurkijoki-museo

avoinna
pitäjäjuhla viikonloppuna
11.-12.8. klo 12-18.

Muulloin la-su klo 12-16

Vaihtuva näyttely:
Elisenvaaran koulu 80 v.
Kojonperäntie 446,
Kojonperä, Loimaa

Asianajaja



ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kauppanvahvistaja
Kauppalanenkatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Elsan muistolle

Sisareni Elsa Katri Hartikka siirtyi rauhanvaltakuntaan aamun tunneilla 3.7.2007.

Hänelle lähtö oli suuri helpotus maallisen elämän kutistuessa yhä tiukemmin hänen ympärillään. Hänen lähtönsä koen ilon juhlan, juhlan, jota varten hän oli suuren osan elämänsä viettänyt - Vapahtajaansa odottaen.

Elsan elämä alkoi ennen Suomen itsenäistymistä, keväällä 1916, maailmansodan pauhatessa. Syntymäkoti oli Laatokan Otsanlahden rinteellä, josta näköala oli laaja yli peltojen ja lahden. Vanhemmat isä Viljo ja äiti Hilja olivat nuoria ihmisiä, ja Elsa Katri syntyi perheen toisena lapsena.

Lapsuusvuodet kuluvat sisaruslauman kanssa. Koulunkäynti alkoi omasta kylästä ja jatkui kirkonkylässä. Sen jälkeen lisäkurseja ja kansanopistoa ja haave päästä opettajaseminaariin. Toive ei toteutunut, ja tie johti lääkintälöytökoulutuksen myötä hoitajan tehtäviin.

Elsa osallistui talvisotaan ja jatkosotaan kahden sisarensa ja kahden veljensä ohella. Tutuiksi tulivat kenttäsaaraalat Viteleestä Syvärille. Nuorena lääkintälöytöä Elsa sai kokea sodankauhut silmästä silmään, nähdä nuorten miesten kärsivän ja kuolevan.

Nämä ohjasivat Elsaa turvautumaan Korkeimman apuun, ja niin hän siirtyi lopuksi iäkseen Jumalan soturiksi.

Elsa vieraili useamman kerran Israelissa ja työskenteli kibbutseissa. Samalla hänestä tuli Israelin ystävä. Toinen tärkeä asia Elsalle oli lähetystyö, ja hänen tes-



Elsa Katri Hartikka (1916-2007).

tamenttinsa turvin työ kohdistuu kummilapsitoimintaan ja erikoisesti nuorten tyttöjen kouluttamiseen.

Pitkän elämänsä aikana Elsa hoiti sairaita tai vanhoja ihmisiä, viimeksi Tuusulassa.

Hän ehti elää suvun ja sukuseuran vanhimpana kolmekymmentä vuotta. Suvussa hänet koettiin voimallisena esirukkoilijana ja omanantuntona.

Elsa oli taitava käsistään ja ylivertainen muistiltaan. Hän kävi mm. Kurkijokimuseolla tunnistamassa vanhoja kuvia 1920-30-luvuilta. Siinä työssä sihteerillä oli kiire, kun Elsa lueteli kuvan henkilöiden nimiä. Koko talkoopurukka

kerääntyi sitä ihmettelemään.

Elsa oli terveyden peruskuva, eikä hänen työnantajansa todellakaan menettänyt hänen työssään aikaa sairasteluun. Vasta 2000-luvun puolella Elsakin sai keua sairauksia, joista viimeinen - aivohalvaus tammikuussa 2007 - mursi lopullisesti hänen elämänsä.

Elsa siunattiin iäisyysmatkalle suvun ja lukuisten ystävien saattamana lauantaina 14.7. kauniissa Pajjalan kappelissa Tuusulassa. Kiitokseni kaikille mukana olleille.

Syvästi kunnioittaen ja kiittäen, isosisko Elsa, elämästäsi.

Pertti

KUTSU Koululaisten tapaaminen 1.9.

Hyvä Elisenvaaran yhteiskoulua tai lukiota käynyt. Kurkijoki-Seura ry kutsuu Sinut ja kaikki koulutoverisi päiväkahville 1. syyskuuta 2007 klo 13 Helsinkiin Karjalatalon Laatokka-saliin. Koulunkäyntihän alkoi Elisenvaaran siihen maailman aikaan ensimmäisenä päivänä syyskuuta. Siis tapaamis-päivänä tulee Elisenvaaran yhteiskoulun ensimmäisestä koulupäivästä kuluneeksi tasan 80 vuotta.

Pääkaupunkiseudulla on runsaasti Elisenvaaran koulua käyneitä, jotka haluavat muistella yhdessä kouluajoja, mutta eivät eri syistä pääse Kyröön 17. päivänä marraskuussa, jolloin Elisenvaaran koulu ja lukio viettää 80-vuotisjuhlaansa lukion tiloissa Pöytyän Kyrössä.

Koulunkäyntiä Elisenvaaran koulussa Elisenvaaran, Karinaisissa ja Pöytyällä käsittelevä näyttely on pystytetty Kurkijoki-museoon Loimaan Kojonpe-

rään. Museo on avoinna kesäviikonloppuisin la-su klo 12-16, Kurkijoki-juhla viikonloppuna 11.-12.8. klo 12-18, muulloin sopimuksen mukaan. Yhteyshenkilöt ovat Antti Eklund, puh. (02) 767 6108 ja Eino Vepsä, puh. 0500-875 211. Näyttely siirretään marraskuussa nykyiselle koululle Kyröön.

Entiset oppilaat, tulkaa joukolla muistelemaan ja ottakaa koulutoverinnekin mukaan. Ottakaa koulunkäyntiin liittyviä pikkuesineitä ja valokuvat kouluajoiltanne, kokoonnutaan joukolla muistelemaan. Kurkijoki-Seuran naistoimikunta on luovannut valmistaa pientä purtavaa.

Koulun entinen oppilas Kari Rahiala on lupautunut pitämään puheenvuoron koulunkäynnissä tapahtuneista muutoksista omalta kouluaikaltaan verrattuna nykykaan. Tilaisuuteen toivotaan runsasta osanottoa, puheenvuoroja ja hyvää keskustelua.

Kurkijoki-Seura ry

Kun joku meikäläisistä vanhoista kurkijokelaisista ottaa puheeksi Sopen kylän, sen sijoittaminen mielessä olevaan Kurkijoen karttakuvaan tuottaa useimmille vaikeuksia. Nuoremmille sukupolville ”soppi”-sana tuo parhaassakin tapauksessa mieleen vain jonkin loukon jossain peränurkkauksessa.

Täytyy siis selvittää: Soppi ei ollutkaan varsinaisen kylä, vaan se oli seitsemän tai kahdeksan taloa käsittänyt Elisenvaaran osa, joka näkyi junan ikkunasta radan molemmin puolin, kun juna alkoi loivan alamäen avustamana kiihdyttää vauhtiaan kohti Viipuria.

Talot oli rakennettu laajan peltoaukean reunamille siten, että lähimmästä talosta eli meiltä oli suorinta tietä asemalle matkaa pari kilometriä ja kauimmasta eli Siltasesta lähes kolme. Kylätie kulki radan poikki aukean puolivälissä ja sen vieressä eli Fabritiuksen puutarhan kohdalla kasvoi komea kuusiaita.

Muita Sopen taloja olivat rautatien oikealla puolella lähin naapurimme ja sukulaistalomme eli toinen Toiviainen ja hieman kauempana sijainneet Kotaluoto ja Valkeapää. Fabritiuksen naapureina vasemmalla olivat Asikainen ja Eronen. Viimeksi mainittu ei ollut maanviljelijä vaan maistaakseni radanvartijan talo.

Isämme Juho (Juhana) Simonpoika Toiviainen oli syntynyt vuonna 1900 ja äitimme Edith (o.s. Ijäs) vuonna 1901. Pariskunnan esikoisena putkahti maailmaan huhtikuussa 1926 poika, joka sai nimen Aarne. Seuraava veli Veikko syntyi toukokuussa 1927 ja kolmas poika (eli minä) syksyllä 1930. Ensimmäisellä evakomatalla, tasan vuosi Moskovan pakkorauhan jälkeen syntyi vielä pahan pohjimmaisiksi pikkuveli Matti. Olin jo aika iso poika, ehkä 4-5-vuotias, kun minulle selvisi, että Aaken oikea nimi olikin Aarne, sillä Aakena hänet tunnettiin perheessä ja suvussa ainakin ne yli 70 vuotta, josta ajasta minulla on selviä muistikuvia.

Perheen hämäläinen

Vanhan käsityksen mukaan karjalaisia on pidetty vilkkaina, puheliaina ja nopealiikkeisinä ihmisinä, jotka uudessa tilanteessa toimivat ensin ja ajattelevat vasta jälkeenpäin (jos sittenkään). Vastakohtana on mainittu hitaat hämäläiset, jotka harkitsevat sanansa, punnitsevat puheensa ja tekevät jotain vasta todettuaan aikomuksensa järkevaksi. Jos tämä pelkistetty tyypittely pitäisi paikkansa, voitaisiin todeta, että Aake oli meidän perheen hämäläinen.

Aake luki paljon, mietti syntyjä syviä ja laukoi sitten osuvia töuksia meidän muiden harkiksi. Aake ei yleensä ehtinyt pahantekoonkaan niin kuin me nuoremmat, vaan hän tuli paikalle vasta silloin, kun mi-

nuu jo piiskattiin. Aake ei myöskään ollut kovin innostunut monipuolisista urheilukilpailuista, joita setämme Eino kylän pojille usein järjesti. Eino-setä oli syntynyt vuonna 1919, joten hän oli meille kolmelle veljekselle kuin isoveli.

Toivon voivani joskus myöhemmin kirjoittaa Sopen pojista lisää muisteluksia, mutta nyt yritän keskittyä vain veljeeni Aakeen. Neljän kansakoululuokan jälkeen Aake siirtyi Elisenvaaran yhteiskouluun, jota kävi kaksi luokkaa. Niinä vuosina hän soitti viulua Antti Jussilan koululaisorkesterissa. Syksyllä 1939 Aake päätti aloittaa kolmatkin oppikoululuokkaa, kunnes 30. marraskuuta alkanut sota katkaisi opinnot. En muista, miten Aake onnistui maaliskuun evakkoon lähdön jälkeen Mikkelin Ihastjärveltä käsin parsimaan yksityisoppilaana oppikoulun kolmatta luokkaa niin paljon, että sai siirron neljännelle.

Syksyllä 1940 olimmekin sitten jo Muoniossa, jossa ei siihen aikaan ollut oppikoulua. Lähin opiskelupaikka olisi ollut Rovaniemellä, mutta koska enon perhe Pekka ja Olga Ijäs asuivat Kemmin Lautiossa, Aake pääsi asumaan heille ja jatko opintojaan Kemissä. Jotain Aaken lahjakkuudesta kertoo se, että hän suoritti oppikoulun neljännen ja viidennen luokan samana lukuvuotena 1940-41, vaikka kolmaskin luokka oli jäänyt sodan takia hataraksi.

Järkyttävä näky

Kun Elisenvaara oli valattu takaisin kesällä 1941, saimme tiedon, että kotitalomme kaikkine rakennuksineen oli poltettu - vain vanha riihi oli jäänyt pystyyn. Karjalaan palasimmekin siis vasta keväällä 1942. Yksi harvoista hävitykseltä säästyneistä taloista oli Pekka ja Veikko Kiiskin vanhempi talo, johon omistajaperhe ystävällisesti otti tilapäisasukkaiksi myös Toivaistetkin, Fabritiukset ja Asikaisetkin. Sopa antoi sijaa niin, että tuosta kesästä 1942 jäi vain hyviä muistoja.

Sen sijaan paluu kodin raunioille on jäänyt järkyttävänä mieleeni. Isä oli jossain poissa, taisi olla järjestelemässä kunnan, osuuskaupan tai turvepehkuosuuskunnan asioita - hänethän tunnettiin yleisesti ”Jokapaikan Jussina”. Totta kai isä oli ensimmäisenä meistä jo aikaisemmin käynyt kotipihalla ja kävellyt pitkin peltoja kylvösuunnitelmia tehden. Kenties hän olikin lähtenyt hevosen ostoreissulle naapurikylään.

Mutta minun mieleeni on jäänyt lähtemättömästi äidin tuska, kun hän seisoi siinä raunioiden ääressä selin meihin kuin patsaaksi jähmettyneenä. Veikko käveli pois päin pitkin saunapolkua kiviä potkiskellen, ja Aake pysytteli kauempana takana. Mutta minä ratkesin hiltittömään itkuun! Kodin raunioi-



den ääressä minussa romahdivat rikki kaikki ihanat lapsuusmuistot.

Meillä ei yleensä harrastettu kiroilemista, mutta tuolloin Aake teki poikkeuksen. Hän karjaisi ilmoille keuhkojensa täydeltä: ”Perkeleen ryssä!” Muistan selvästi, että tuo p:llä alkanut sana ei ollut Perniö eikä Peräseinäjoki.

Äiti pyyhkäisi silmäkulmiaan, kääntyi meihin päin ja sanoi napakasti: ”Tässä ei nyt kirroilu auta, nyt täytyy ruveta kahtomaa elämää etteepäi. Savupiippu näkyy oleva pystys, ja Ievinuuniki taitaa olla ehjä. Mie alan paistaa piiraita.”

Karjalaisäitini sanat kuvaavat mielestäni hyvin sitä asennetta, mielenlaatua ja toiveikasta päättäväisyyttä, jota koko heimomme osoitti asetuksensa entisille asuinsijoilleen, vaikka sota olikin vielä kesken. Jälleenrakennus pääsi vähitellen vauhtiin, elinkeinot elpyivät, ja Karjalan pelot tuottivat taas leipää muullekin Suomelle. Elämänusko ja tulevaisuudentoivo kannustivat kotirintaman lähes uskottomiin suorituksiin jatkosodan aikana.

Esimerkiksi vuosien 1942-43 vaiheista on jäänyt pelkän muistitiedon varaan valtava määrä arvokasta aineistoa, jota kukaan ei ole vielä dokumentoinut. Muistajista yksi toisensa jälkeen menee ja on jo mennyt mannan majoille, kuten Aarne Toivianen äskettäin tapahtunut poismenokin osoittaa.

Lopulliselle evakkomatkalle

Vuosi 1944 muutti sitten karjalaisten ja koko maan kohtalon tavalla, joka syöpyi kansakuntamme muistiin niin syvästi, että se säilyy siellä ikaikoihin asti. Ne haavat eivät koskaan parane. Tiedossani ei ole, kuinka hyvin armeijamme johto tiesi

tai avavisti sodan käänteen tapahtuvan kesällä 1944.

Aaken kohdalla muutos alkoi jo helmikuussa, jolloin uusi ikäluokka kutsuttiin armeijan harmaisiin Aaken ollessa vasta 17-vuotias. Rintamajoukkoihin hän ei ehtinyt, mutta oli koulutuksen aikana kuitenkin sellaisissa tehtävissä, että sai myöhemmin veteraanitunnuksen. En muista kenenkään selvittäneen, miksei noita vuoden 1944 palveluskuukausia (joita Aaken kohdalle kertyi kahdeksan) sitten rauhan aikana otettu huomioon, kun ko. ikäluokka kutsuttiin uudelleen asevelvollisuuttaan suorittamaan. ”No mitä tuosta, oliiitha ne monet sovas viiski vuotta”, Aake kuittasi myöhemmin asian.

Muun perheemme evakomatka alkoi hevospelillä syyskuun 21. päivänä. Ke-väällä syntynyt varsa sidottiin aisaan emotamman viereen, jossa se pienen opetettua jälkeä kulkui sitkeästi Putikkoon asti. Siellä odotelimme junakuljetusta noin viikon, jonka jälkeen saimme tiedon, ettei sille elisen-vaaralaisjoukko, johon mekin kuulumme, riittäisi junanvaunuja. Tilalle tarjottiin proomukuljetusta Iisalmeen, mikä sitten toteutuikin hitaana ja välillä myrskyisenäkin. Sillä väliin rautateiden ruuhkakuljetukset olivat helpottaneet sen verran, että loka-tajista yksi toisensa jälkeen pääsimme harkävaunuissa Iisalmeesta Ylistaroon, jonne Aakekin sitten marraskuussa ilmaantui. Isäni (se Jokapaikan Jussi) organisoivat johti koko tuon suuren joukon kuljetukset kotoa Ylistaroon asti.

Ylistarosta evakkomatkamme jatkui vasta keväällä 1946, jolloin siirryimme maansaantitoviossa Metsämaalle. Vuokrasta löytyi, mutta sopivaa tilaa ostettavaksi ei, joten yksi muuttomatka oli vielä edessä. Ke-

vällä 1948 meidät sijoitettiin Loimaalle, suureen Mikolan taloon, jonka peräpeltoilta isä sitten osti uuden Kaivomäen. Tilan nimi annettiin Karjalaan jääneen kotitilan mukaan, joka sekini oli Kaivomäki.

Metsämaasta käännekohta

Metsämaasta tuli Aakeveljelle yksi hänen elämänsä tärkeimmistä käännekohdista. Nuorisoseuratoiminta oli Suomessa siihen aikaan hyvin vilkasta. Kun karjalaiset voimat yhdistettiin paikallisiin, tulokset olivat erinomaisia, vaikka esim. Sorjon ja Elisenvaaran nuorisoseurat vielä kauan säilyttivätkin nimensä ja omaleimaisuutensa. Metsämaalla näytelmätoimintaa ohjasi ja myös itse näytteli komea Kosti Klemelä, joka myöhemmin tuli tunnetuksi Suomen Kansallisteatterin näyttelijänä ja Tuntemattoman Sotilaan luutnantti Koskelana. Koston vastanäyttelijänä mm. näytelmässä Batseba Saarenmaalta oli nuori ja viehättävä naispöytä Saara Sillanpää, johon Aake jo silloin taisi iskeä silmänsä. Myöhemmin heistä tuli aviopari.

Metsämaalla asuessamme Aake osoitti, että hänellä olisi ollut lahjoja myös urheilijana, vaikka hän ei mikään innokas harjoittelija ollutkaan. Hän nimittäin osallistui seudun mittakaavassa melko suuriin hiihtokilpailuihin, joissa hävisi voittajalle vain muutaman sekunnin. Voittajan nimen olen unohtanut, mutta hän oli kuitenkin Varsinais-Suomen piirinmestari samaisena talvena.

Syksyllä 1948 Aake aloitti opiskelun Rauman seminaarissa, josta sitten valmistui kansakoulunopettajaksi olympiavuonna 1952. Opiskeluaikanaan Aake kiinnostui entistä enemmän lausumisesta ja näyttelemisestä. Myös musiikki eri muodoissaan oli hänen vahvoja lajejaan. Kaiken kaikkiaan Aake sai valmistuessaan niin vahvat paperit, että ne antoivat mainiot eväät viranhakuun. Ja kuinkas kävikään: opettajanpaikka sattui avautumaan juuri Metsämaan kirkonkylän koulussa. Siellähän oli se Sillanpään Saarakin...

Noina aikoina Metsämaan ja Sorjon nuorisoseuran näyttelijät tarttuivat rohkeaan haasteeseen, kun he valitsivat ohjelmaansa Aleksis Kiven suuren näytelmän Nummisuutarit. Uhkarohkeus kannatti: Suomen Nuorisson Liiton valtakunnallisissa näytelmäkilpailuissa heidän esityksensä palkittiin koko kilpailun parhaana. Ja kaiken kukkuraksi Aarne Toiviainen sai loistavat arvostelut ja miespääosan ykköspalkinnon suorituksestaan Nummisuutarin Eskona. Pitkällä Eskon yksinpuhelusta tuli sitten Aaken bravuurinumero vuosikymmeniksi mitä erilaisimmissa tilaisuuksissa.

Kurkijokelaisten osuus Nummisuutarien rooleissa oli muutenkin vahva. Muis-

tiini on jäänyt varsinkin Peter Sairasen panos lukkari Sepeteuksena. Aake ei koskaan unohtanut karjalaisuuttaan eikä kurkijokelaisista juuriaan. Hän lausui isänmaallisia ja kristillisiä runoja ja esiintyi myös Kurkijoen pitäjäjuhlissa niiden alkuvuosina.

Kurkijokelaisen avustaja

Isämme Juho Toivianen toimiessa 11 vuotta Kurkijokelaisen päätoimittajana Aake aloitti lehden avustamisen ja jatkoi ahkeraa kirjoittamista ainakin 30 vuotta. Hän tuli tunnetuksi varsinkin nimimerkistään Aatami. Muitakin salanimiä hän käytti, mutta kirjoitti joskus myös omalla nimellään. Yleensä Aaken jutut olivat asiapitoisia. Pakinoisinaan ja muistelmissaan hän osoitti hallitsevansa myös kuivan huumorin.

Saara Sillanpään ja Aarne Toivianen avioiduttua heidän yhteinen tiensä opettajana johti ensin Urjalan Annulaan ja sitten Valkeakosken Kärjenniemen koululle, jonka ensimmäisenä johtajana Aake toimi eläkeikänsä asti. Vaikka pariskunnan avioliitto jäi lapsettomaksi, heillä oli kuitenkin satoja lapsia, niin täysin sydämin he antautuivat työhönsä opettajina, kasvattajina, ystävänä ja esikuvina. Matkoilla ollessaankin Saara ja Aake ajattelivat oppilaitaan: Saara valitsi matkamuistoja ja Aake otti valokuvia, joilla he sitten elävöittivät opetus-taan.

Myös kummilapsiaan Aake ja Saara muistivat monin tavoin. Yhteiset eläkevuotensa sopuisa pariskunta vietti Saaran kotipitäjässä Urjalassa, jossa heidän pitkäaikainen lauluharrastuksensa jatkui kirkkokuorossa. Aaken maallinen vaellus päättyi Valkeakosken sairaalassa 5.5.2007, ja hänet siunattiin haudan lepoon 19.5. Urjalan kirkkomaalle. Papin valoisa siunauspuhe, muistotilaisuuden lämminhenkisyys, vuosikymmenten takaa kertyneiden ystävien mukanaolo samoin kuin adressien paljous, joista suuri osa oli entisiltä oppilailta, vahvistivat näkemystä, että Aake eli rikkaan ja täysipainoisen elämän, jonka suurta arvoa lähimmäisilleen hän itse ei ehkä tiedostanutkaan.

Veljessarjamme viimeisenä elossa olevana jäsenenä haluan muistaa Aarneen lisäksi myös aikaisemmin perille päässeitä veljiäni Mattia ja Veikkoa päättämällä kirjoitukseni Ilmestyskirjan sanoihin:

Jumala itse on heidän luonaan, ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyynel.

Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.

Kurkijokelaisia kanttoreita Helsingin kirkoissa

Armas Maasalo, Tauno Äikää, Tapani Valsta ja Oskari Rasilainen ovat tunnettuja urkureita parhaasta päästä. Heitä yhdistää se, että he kaikki ovat kurkijokelaista sukujuurta, sekä se, että he kaikki ovat toimineet urkureina Helsingin ja näin ollen Suomen merkittävimmissä kirkoissa.

Suomen Kanttori-urkuriiliiton 100-vuotisjuhlat pidettiin viime kesäkuussa Helsingissä. Siellä olivat mukana kaikki edellä mainitut vuonna 1960 kuollutta Armas Maasaloa lukuun ottamatta. Tapani Valsta herätti keskustelun siitä, kuinka monta kurkijokelaista sukujuurta olevaa kanttoria on ollut virassa maamme merkittävimmissä kirkoissa.

Armas Maasalo toimi Johanneksen kirkon urkurina, Tauno Äikää Armas Maasalon jälkeen samoin

Johanneksen kirkon urkurina, Tapani Valsta Helsingin tuomiokirkon urkurina ja Oskari Rasilainen Helsingin Agricolan kirkon urkurina. Lisäksi Armas Maasalo ja Oskari Rasilainen ovat olleet Suomen Kanttori-urkuriiliiton puheenjohtajina. Varsinaisten virkatehtäviensä lisäksi jokainen heistä on osallistunut erittäin merkittävällä panoksella maamme musiikkielämän kehittämiseen ja uusien kanttoriurkurieläinten kouluttamiseen.

Armas Maasalo

Maasalo, Armas Toivo Valdemar, 28.8.1885-9.9.1960, vuoteen 1905 Masalin. Vanhemmat syntäisin Kurkijoelta. Johanneksen kirkon urkuri Oskari Merikannon jälkeen vuosina 1926-1958.

Maasalo toimi myös

opettajana Sibelius Akatemiassa ja sävelsi ja johti kuoroja. Hän toimi Suomen Kanttori-urkuriiliiton puheenjohtajana vuosina 1945-60. Arvonimet: professori, dir. mus. Kertomansa mukaan Armas Maasalo on säveltänyt tunnetun joululaulun "Hiljaa, hiljaa joululunkellot kajahtaa" kesähelellä Kurkijoella.

Tauno Äikää

Äikää, Tauno, s. 9.12.1917 Kurkijoella. Johanneksen kirkon urkuri Armas Maasalon jälkeen. Toimi aiemmin kanttorina Kuopiossa ja Lahdessa. Toiminut Sibelius Akatemiassa opettajana, Suomen Kanttorikuoron urkusolistina ja säestäjänä, konsertoitu Suomessa sekä ulkomailla. Arvonimet: professori, dir. mus. Asuu Espoossa eläkeläisenä.

Tapani Valsta

Valsta, Heikki Tapani, s. 4.10.1921. Isä Wallenius, synt. Kurkijoella, Valsta vuodesta 1935 lähtien. Helsingin Tuomiokirkon urkuri vuosina 1959-1985. Sibelius Akatemian professori, levyttänyt paljon yhdessä sellotaiteilija Arto Noraksen kanssa. Arvonimet: professori, dir. mus. Isä oli viimeksi Uudenkaupungin srk:n kanttori. Muut muusikkoveljet: Juhani violisti ja Esko sellisti.

Oskari Rasilainen

Rasilainen, Oskari, s. 1.12.1925 Kurkijoella. Hän toimi Helsingin Herttoniemen kirkon urkurina vuosina 1956-1969 ja Helsingin Agricolan kirkon urkurina ja kuoronjohtajana vuosina 1969-1994 sekä Helsingin Konservatorion urkujen soiton opettajana. Hän on lisäksi johtanut useita kuoroja mm. Kilven kuoroa ja Kansalliskuoroa, konsertoitu sekä ollut Suomen Kanttori-urkuriiliiton urkusolistina mm. Tauno Äikään kanssa. Hän on toiminut Suomen Kanttori-urkuriiliiton puheenjohtajana vuosina 1978-1990, liiton kunniajäsen. Arvonimet dir.cant. 1973 ja dir. mus. 1978.

Arvi Heinonen

Matrikelitiedot: Oskari Rasilainen



Dir. mus. Oskari Rasilainen

Helsingin piispa Eero Huovinen aloitti saarnansa Suomen Kanttori-urkuriiliiton 100-vuotisjuhlamessussa 17.6.2007 seuraavin sanoin.

Kirkkomusiikin arvostus korkealla

Rakkaat sanankuulijat, rakkaat kanttorit. Tämän juhlamessun evankeliumi (Luuk. 14:16-24) puhuu suurista pidoista, joihin on kutsuttu paljon väkeä. "Eräs mies järjesti suuret pidot ja oli kutsunut paljon väkeä." Pidot oli järjestetty niin hyvin, että kaikille kutsutuille voitiin vakuuttaa: "Tulkaa, kaikki on jo valmiina."

Suomalaiset kirkkomusiikot ovat kauan, jo pitkään ennen 100-vuotiaan Kanttori-urkuriiliiton perustamista järjestäneet seurakuntalaisille suuria pitoja, sävelten, laulujen ja virsien pitoja. Korkean tason ammattilaiset ovat asettaneet alttiiksi musiikilliset lahjansa, ovat opiskelleet, harjoitelleet ja kehittäneet taitojaan. Kanttorit ja urkurit ovat kaikilla taidoillaan ja kyvyillään halunneet palvella ihmisiä ja Jumalaa. Moni musiikkiteos on päätynyt sanoihin: "Soli Deo gloria, Jumalalle yksin kunia." Me muut olemme saaneet olla vastaanottajia, osallistujia suurissa pidoissa, joissa kaikki on jo valmiina.

Jeesuksen vertausta suurista pidoista ei kuitenkaan ole kirjoitettu 100-vuotiaasta Kanttori-urkuriiliittoa varten. Se sosisikin varsin huonosti kuvaamaan suomalaisen kirkkomusiikin nykyistä asemaa. Jeesuksen vertauksessa monet ihmiset kieltäytyvät tulemast pitoihin. Meillä Suomessa musiikkitalaisuuksien kanssa käy pikemminkin päinvastoin. Kirkon toiminnoista juuri ne vetävät paljon väkeä mukaan. Kanttoreita ja urkureita tullaan kuuntelemaan usein suuremmalla joukolla kuin meitä pappeja. Kirkkomusiikin arvostus on aiheellisesti korkealla.



Professori Armas Maasalo



Professori Tauno Äikää



Professori Tapani Valsta.
Kuva: www.ipeka.com/alpotuomisto/

Maalarin elämää

Mie uon tult siihe ikkää,
ettei hotsita paljo mikkää.
Arvelin ruveta maalariks,
en talojen vaa tauluin.
Väri löit siskotki kilvan osti,
sepä itsetuntoo nosti.
Tytär pan raliast toimeks:
hää miul opettajan
hommas.
Oven takan ko tää seiso,
jo ol mummo
äimänkäämänä.

Taidekauppaa pit astuu,
ostamist olkii pitkä lista.
Kovast kaaritin: "Mil täst
selviin?"
Myyjä kannusti: "Ei muuta
kuin hommiin.
Kyllä sitten taulut
kelpaavat,
kun mammasta aika
jättää."
Tämän ko haastoin
enollein,
hääki het sillää tuumas:
"Sano miehelleis, et mieki
sillo yhen taulun halluun.

En hellittänt meininkistäin,
rupesin pohjii tuhrimaa.
Se olkii vasta vaikiita:
Keittiös ei saant, ko siel
syvvää,

Makuuhuonees ei un
syvvää,
jos maal katkeroitaa
kulkkuu.
Olohuoneesee viime asetuin.
Maalien kans ko hestasin,
hok isäntä: "Kaik nyt
sotkoo,
ja kuollaa tärpätin haijuu.
Jo män koko elämä
ranttaliks."

Maalarin elämä on kovaa,
sen ihan ihte tiijän ja koin.
Ei tarvii ihmetellä, jos enne
vanhaa
naiset eivät taiteilla
elämöineet.
Kuka hoiti huushollin ja
lapset?
Miehil ol vaimot ja muusat.

Naapur kahto kieroo
tekeleitään:
"Kukapa noitaki ostaa?"
Ehä myökkää, pien ihtel
ilonain.
Mut ystävään ol toista
maata,
hää ukkonsaki ol koulant.
Yhes hyö tahis päätä
nyökyttelt:
"Hyvvii ovat, oikei hyvvii."

Anna

Vanha kuva Kurkijoelta

Hellikki Mattlar lähetti historiallisesti mielenkiintoisen kuvan äitinsä Saimi Hukkasen albumista. Kuvan on ottanut valokuvaamo Johan Kauppi Kurkijoelta. Osaisikohan joku lukijoista kertoa jotain kuvasta? Tiedot voi kertoa Kurkijokelaisen toimittukseen.



Mellilän Hirsityö Ideaparkissa

Mellilän Hirsityö on perustamisestaan eli vuodesta 1978 lähtien keskittynyt ekologisten hirsirakennusten tekoon. Päätuotteina tällä hetkellä ovat lämpöeristetyt Erlund-talot ja päämarkkina-alueina Keski-Eurooppa ja Englanti, n. 90 %.

Alkuun tuotannossa olivat lähinnä vapaa-ajan-asunnot ja huvilat.

Kun energian hinta kipu- si ylös 1990-luvulla ja esiin tulivat myös muovin aiheuttamat ongelmat rakennuksissa, saksalaiset jälleenmyyjät tilasivat Mellilän Hirsityöltä ekotalon. He esittivät tarpeensa: talon pitäisi olla vähän energiaa kuluttava ja rakenteiden pitäisi olla hengittäviä ja hoimehtumattomia.

Silloin tehtaan perustaja Leif Erlund teki perusteel-



Mellilän Hirsityön osastolla Ideaparkissa vasemmalta kotimaanmyyntipäällikkö Juhani Eklund ja Kurikan jälleenmyyjä Jorma Ala-Krekola. Sohvilla istuvat rouvat Ala-Krekola ja Eklund.



Ulkomaanmyyntipäällikkö Kai Erlund vastaa Mellilän Hirsityö Oy:n Saksaan suuntautuvasta ulkomaankaupasta. Erlundin veljesten äiti on Kurkijoen Aromäellä syntynyt Sirkka-Liisa o.s. Hartikka.

lista työtä. Hän tutki vanhojen, edelleen pystyssä olleiden puurakennusten tekota- poja. Hän löysi satoja vuosia vanhoja kouluja ja kirkkoja. Leif päätteli, että jos rakennus oli pystyssä ja täydessä toimintakunnossa vielä satojen vuosien käytön jälkeenkin, se oli täytynyt tehdä oikealla tavalla.

Erlund teki havainnon, että kaikki nuo rakennukset oli tehty samalla periaatteella: paksu hirsi oli sijoitettu sisäpuolelle, eristeenä oli käytetty kuivaa sammalta tai jäkälää tai pelkkää ilmaa, ja uloimmaksi oli laitettu hirsipaneeli. Tieto yhdistettiin nykytekniikkaan, ja siten syntyi Erlund-talo. Erlund-talon seinärakenne on 92 millimetrin hirsi sisimpänä, 140 millimetrin ekovilla keskellä ja uloim-

pana hirsipaneeli. Ekotalon rakenteissa ei siis käytetä muovia eikä tuulilevyjä eikä edes paperia, vain puuta ja sen johdannaisia.

Talo on sittemmin Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) taholta tutkittu useampaan kertaan ja aina loistavin arviolin. Esimerkiksi VTT:n mittauksen mukaan Erlund-seinän lämpöarvo eli U-arvo on 0,21 W/m+K.

Ideapark-liikekaupungissa

Vuonna 2006 kesällä Ideaparkista otettiin yhteyttä ja Hirsityötä kysyttiin heidän Makasiinit-osastolensa. Mellilän Hirsityön johtajajukseksi tuli, että he tekisivät talon ”kaikilla mausteilla” Ideapark-liikekaupungin toiseen kerrok-

seen. Toisaalta ohikulkijat näkisivät talon tekotavan sekä Hirsityön yhteistyökumppaneiden tuotteet asennettuina.

Mellilän Hirsityön osastolla Ideaparkissa on käynyt kutsusta useita kuntien ja kaupunkien johtoon kuuluvia henkilöitä. Eräs sellainen oli Savonrannan kunnan edustajat, jotka kaipa- sivat sekä Lekotin laskettelukeskukseen että Käpäsä-reen majoitustiloja. Kohteisiin on nyttemmin suunniteltu hyvin varustellut talviasuttavat rakennukset, joissa kaikissa on myös sauna.

Ensimmäisistä taloista on jo tehty kaupat, ja esisopimus yhteensä 67 kappa- leen 45-70 m²:n suuruisen hirsitalon toimittamisesta seuraavan noin kymmenen vuoden aikana on tehty.

Projektissa on mukana hel- sinkiläinen GM-kiinteistö- yritys ja hyvinkäläinen Erlund-hirsitaloon sekä satu- maisen kauniisiin Savon- rannan maisemiin ihastunut Sami Leskinen.

Muita samantapaisesti Ideaparkista lähtöisin ole- via rakennuskohteita on suunnitteilla Hyrynsalmel- le, Mäntyharjulle ja Punka- harjulle. Ideaparkin näytte- lyä Mellilän Hirsityö hyö- dyntää myös englantilaisiin ja saksalaisiin asiakkaisiin- sa. Pirkkalan lentokentältä on tänäkin vuonna haettu tutustumiskäynnille asiak- kaita, ja nyt Ideapark on aina se, mikä näytetään. Asiakkaille esitellään koko Ideapark sekä tietysti Mel- lilän Hirsityön osastolla pystytettynä oleva Erlund- hirsitalo.

Jämsäläiset vierailulla Loimaalla ja Alastarolla

Jämsän Karjalaseura teki kaksipäiväisen retken Loimaalle, ja yhteinen illan- vietto kruunasi ensimmäisen retkipäivän. Retkeläiset olivat majoittuneet Kanniston kotieläintilalle, jossa myös hauskaa ohjelmallis-

ta iltaa vietettiin. Voisipa tapahtumaa kutsua iltamiksi, sillä siellä oli myös kahteen otteeseen mahdol- lisuus tanssia Sawisormien tahdittaessa toimintaa lattialla.

Ohjelmaa oli runsaasti

molemmilta osapuolilta, ja kaikki olivat iltaan tyyty- väisiä. Suuri osuus musiik- kitarjonnasta oli Sawisormilla, joka on toistakym- mentä harmonikansoittajaa käsittävä ryhmä, sekä hei- dän eri kokoonpanoillaan.

Jämsäläiset olivat paneu- tuneet ohjelmissaan jopa pienten näytelmien esityk- siin, sketseihin. Illan lopuk- si syötiin Loimaan Seudun Karjalaseuran tarjoamat ja puheenjohtaja Eino Hyvö- sen paistamat makkarat.

Suuret kiitokset kaikille oh- jelmansuorittajille ja run- saalle yleisölle.

Tällaista vierailutoimin- taa kannattaisi kaikkien Karjalaseurojen ottaa ohjel- mistoonsa. Se avaisi uusia tuttavuuksia ja toisi samal-

la toimintaan monipuoli- suutta ja miellyttäviä hetkiä heimohengen merkeissä.

EV



Jämsäläisiä tauolla ”ruokatunnilla”. Vierailulla oli ohjelmatuliaisia.



Sawisten sormet koskettimilla.

Metsämaalta Mellilään

Koneistamo Erkki Vehviläinen Oy on siirtänyt tämän vuoden tammikuussa metallialan alihankintayrityksensä Metsämaalta Mellilään. Yrittäjä Erkki Vehviläinen on perustanut yrityksensä vuonna 1979 alkuun yhden miehen pajaksi. Hän nimittäin viljeli tuolloin perunoita, joten metalliyritys sopi siihen sivuelinkeinoksi. Vallankin talvisin oli hyvää aikaa sorvailla kaikkea

sitä, mikä meni kaupaksi.

Kun Suomi liittyi vuonna 1995 Euroopan Unioniin, perunanviljely kävi kannattamattomaksi. Silloin Vehviläinen lopetti sen ja palkkasi koneistamoonsa lisää väkeä ja siten laajensi metallialan liiketoimintaa. Tällä hetkellä Vehviläisellä on viisi työntekijää. Yritys tekee alihankintana pääasiassa vanhoille tutuille tilaajille tuotteita. Muun muas-

Vuoden päästä Hanne Maarit Rinnettä voi kutua CRC-koneistajaksi. Hän viihtyy alalla, jolle joutui vähän kuin vahingossa.



sa Pemamek Oy on ollut yhteistyökumppani alusta alkaen.

Vehviläinen teettää nykyoppien vastaisesti tavaraa hyllyyn silloin, kun muuten on tilauspuolella hiljaiseloa. Siten hän pystyy pitämään tuotannon taseisena. Se myös rauhoittaa ruuhkahuippuja. Erkki Vehviläinen kuulostaa oman linjansa kulkijalta.

Erkki Vehviläinen esittelee ylpeänä, että viidestä työntekijästä yksi on nuori nainen. Hanne Maarit Rinne on ylioppilastyttö, joka piti välivuotta ennen opiskelemaan lähtemistään. Tuolloin hän eksi metallialan töihin. Hän tykästy ja lähtikin opiskelemaan alaa. Työssäolojaksoja on ollut aina opiskelun lomassa. Ja työ maistuu hänelle edelleen. Vuoden päästä hänestä tulee CRC-koneistaja.

Raija Hjelm

Erkki Vehviläinen (oik.) ja Mika Lintula työstökeseurien edessä. Kone työstää hydraulipumpun laippoja.

Kalakurkien onkikilpailut

Yläneen Veljesrannassa 29.7.



Tulokset:

1. Simo Kaunisto	3795 g
2. Viljo Ylönen	1520 g
3. Antti Kruklov	1485 g
4. Toivo Hyvönen	1190 g
5. Martti Repo	925 g
6. Eero Häkli	860 g
7. Teuvo Ahokas	830 g
8. Raija Laaksonen	755 g
9. Saini Repo	755 g

10. Veikko Nenonen	740 g
11. Leena Meskanen	650 g
12. Pentti Kempainen	590 g
13. Seppo Kempainen	520 g
14. Jari Jussilainen	410 g
15. Pertti Inkinen	390 g
16. Martti Meskanen	385 g
17. Veikko Koho	365 g
18. Marjatta Poskiparta	325 g
19. Lauri Veijalainen	305 g
20. Terttu Veijalainen	250 g
21. Pentti Torkki	175 g
22. Liisa Maanpää	90 g

Eka kala Toivo Hyvönen
Suurin kala Simo Kaunisto 175 g
Suurin saalis Simo Kaunisto
Saamattoman palkinto Aimo Jälkö

Kolmiottelu

(renkaanheitto-tikanheitto-
ketjunheitto)

1. Pertti Inkinen	124 p.
2. Martti Repo	123 p.
3. Toivo Hyvönen	97 p.



Mitalit ja palkinnot on jälleen jaettu. Pyhäamu oli valjennut tyynenä ja aurinkoisena, joten onkiminen oli mukavaa. Saaliskin oli kohtuullinen.

Kurkijokelaisten 61. pitäjäjuhla

Lauantaina 11.8.

Klo 19 Muistojen iltamat Hirvihovissa, Kuusitie 1

Ohjelman juontajaksi ja musiikkitaiteilijaksi saamme **Erkki Liikasen**, jota säestää haitarilla **Eero Kurki**.

Tervehdyssanat esittää **Leena Virtanen**.

Viipurin Lauluveikkojen kvartetin lauluesityksiä

Lausujana esiintyy teatteri-ilmaisun ohjaaja **Sari Äikää-Torkkeli**.

Vuoden Kurjen julkistaminen

Merkkien jakaminen

Ylioppilaan puhe, **Kirsi Kiiski**,
Elisenvaaran lukio

Yhteislauluja

Tanssimusiikista vastaa **Tarmo Peltomaa** orkestereineen.

Vatsantäyttämisestä huolehtii **Kurkijoen Marttayhdistyksen Kauhanojan toimintaryhmä**.

Järjestelyissä auttaa **Mellilän Karjalaiset ry**.

Liput 10 €, alle 15-vuotiaat ilmaiseksi

Sunnuntaina 12.8.

Klo 9.30-10.00 tutustuminen Kurkijoen kirkon alttaritauluun ja

Juhlamessu klo 10 Loimaan kaupunginkirkossa, Turuntie 32

- saarnaa pastori **Tuula Pohjalainen-Vinko**, Espoo
- liturgina pastori **Marita Koivunen**, Loimaa
- kanttorina **Tapio Laurila**
- **Loimaan Karjalakuoro**
- Kurkijoen kirkon ehtoolliskalusto

Kukkatervehdykset lähetetään messun päätteeksi.

Messun jälkeen Loimaan lukiolla, Puistokatu 16 (sisäänkäynti alhaalta, entiseen verrattuna koulurakennuksen takapuolelta, ei autoja yläpihalle, opastus):

- keittolounas 5 €
- myyntipöytiä
- sukututkimustietoja

Klo 13 lukion salissa dokumenttielokuva **Unelmana Karjala**, joka esitetään TV:ssä vasta ensi kesänä, kuvattu pääasiassa Kurkijoella ja Kurkijoki-museossa Loimaalla

Klo 14 Päiväjuhla väliaikoinen

Juhlapuhujana Opetushallituksen entinen pääjohtaja, professori Jukka Sarjala, jonka puhe käsittelee mm. kotiseutuaatetta ja kouluoloja Kurkijoella

Musiikista vastaa **Raija Kautonen** ja **Kimallus-yhtye**
Tervehdyssanat, Kurkijoki-Seuran puheenjohtaja **Sakari Karsila**

Salon Karjalaisten nuorisokansantanssiryhmä **Vilmat**
Nuoren puheenvuoro, **Juulia Äikää**, Loimaan lukio
Loimaan Karjalakuoro

Lausuntaa esittää **Eeva Härö** säestäjänään **Armi Haatanen**
Yhteislauluja

Päätössanat, Mellilän Karjalaisten edustaja
Juontajana **Ilkka Liekari**, Kurkijoki-Seura ry

Ravintolasta vastaa Kurkijoen Marttayhdistys ry

Järjestelyissä mukana Mellilän Karjalaiset ry

Liput 7 €, alle 15-vuotiaat ilmaiseksi

Tuuha siekii muistellemmaa ja tappaamaa vanhoi tuttuoi ja tutustummaa uusii. Meill on ylleesä nii lustii.

Kurkijoki-Säätiö



Sotia edeltänyt viimeinen kouluun valittu luokka syksyllä 1939. Luokanvalvoja Hellin Koskivaara seisoo äärimmäisenä oikealla. Kuva Hellin Koskivaaran kokoelmasta.

Lukuvuosien 1937-38 ja 1938-39 aikana maisteri Toivo Sovinen antoi koulun V ja VI luokan oppilaille kouluhallituksen ohjelman mukaisen väestönsuojelukoulutuksen, sillä Euroopan valtioiden keskinäiset suhteet alkoivat kiristyä ja kaikkialla varustauduttiin pahimman varalle. Tämä huomattiin myös Kurkijolla, sillä ns. Tshekkoslovakian kriisin aikana miehittivät Kurkijoen suojeluskuntalaiset pitäjänsä alueella olleet rannikkovartioasemat Tervun Lauvatsaassa ja Lapinlahden Kurkinie-messä sekä Heinäsenmaan rannikkolinnakkeen syyskuun 25. päivänä 1938. Kolmen vuorokauden kulluttua reserviin kutsutut otivat vastaan miehitystehtävän. Tilanne tosin laukesi lokakuun 3. päivänä.

Viimeiset oppilaat ennen sotia valittiin kouluun keväällä 1939 tilanteen jo kiristyneessä Euroopassa. Tällöin kouluun pyrki 63 oppilasta. Syksyllä oli 11 uutta pyrkijää. Vuonna 1939 pyrki siis kouluun kaikkiaan 74 uutta oppilasta. Näistä 39, kolmen luokalleen jääneen lisäksi, tuli aloittamaan oppikouluun Saavanmäellä sijaitsevassa koulussa. Heidän opintien-sä katkaisi alkanut sota.

Kun sota Euroopassa alkoi syyskuun 1. päivänä 1939, joutui Kurkijoelle perustettu vartioalue mukaan ns. puolueettomuusmiehitykseen jo syyskuun 9. päivänä ja ns. sodanuhkamiehitykseen kaksi päivää myöhemmin. Tilanne kiristyi, ja lokakuun 5. päivänä Neuvostoliitto kutsui maamme neuvottelijat Moskovaan. Tällöin alkoi 6. päivänä lokakuuta suoja-joukkojen kutsuminen ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Koulutaloa tarvittiin majoitukseen, ja lokakuun 9. päivänä koulutyö oli lopetettava.

Osa opettajista ja vanhemmista oppilaista joutui maanpuolustustehtäviin. Jokaisen tukea tarvittiin. Tuli maanantai 9. päivä lokakuuta. Olimme kokoon-tuneina rukouksiin koulun juhlasaliin. Aloitimme vir-

Elisenvaaran yhteiskoulu 80 v.

Osa 4 Sodan edellä & Koulun lakkauttaminen

rellä ”Jumala on linnamme”. Pastori puhui, tämän jälkeen astui rehtori puhujakorokkeelle. Syvän vakavasti liikuttuneena hän puhui muutamia sanoja lopet-taen puheensa toivomukseen, että niin opettajat kuin oppilaatkin tekisivät velvollisuutensa loppuun asti, jos Isänmaa sitä vaatisi.

Tavatton vakavuus levisi suureen saliin, jonka korkeista ikkunoista näkyi Karjalan jylhille vaaroille. Monen silmissä kiilsi kyynel, yläluokkien pojat ikään kuin muuttuivat. Oli kuin poika olisi väistynyt miehen tieltä. Lopuksi lauloimme virren ”Oi, Herra, siunaa Suomen kansaa”. Näin loppui Elisenvaaran yhteiskoulun Saavanmäen vaihe alaluokkalaisilta, ja viimeiset rukoukset oli pidetty siinä salissa, muistelee maisteri Hellin Koskivaara.

Koulun tyhjennyttyä sotilasmajoituksesta aloitti VIII luokka koulutyön marraskuun 13. päivänä ja V-VII luokat 15. päivänä. Luokat olivat vajaita, sillä oppilaita oli maanpuolustustehtävissä. Kaiken yllä oli totinen vakavuus. Marraskuun 29. päivänä maisteri Hellin Koskivaara piti aamuhartauden. Vajalukui-nen oppilaskunta lauloi virrestä ”Autuas ken sydämensä”. Maisteri Koskivaara luki Poikien hartauskirjaa verraten ihmiselämää pallopeleihin, jossa jokainen pelaaja joutuu vuorollaan toimimaan silloin, kun pallo tulee kohti.

Miten aavistuksen omaista tämä olikaan. Seuraavana päivänä ”pallo tuli kohti”.

Talvisota syttyi, ja Suomen osuus toisessa maailmansodassa alkoi. Koulusamme majaillleet sotilaat sekä siellä koulutetut ilmatorjuntayksiköt 3. ja 4. It. patteri oli siirretty muualle. Jäljellä olleet sotilaat tähyilivät kivääreineen taivaalle. Oli ilmahälytys, ja maisteri Aimo Tanila, joka vuodesta 1935 lähtien oli toiminut koulun varajohtajana, kehotti oppilaita heti lähtemään koulusta. Koulurakennus piti tyhjentää välittömästi ja koulun alkamisesta ilmoitettaisiin myö-

hemmin.

Oppilaat hajaantuivat kukin omalle taholleen. Saavanmäen koulutalo jäi tyhjäksi. Emme silloin tienneet, että lähdimme sieltä viimeisen kerran.

Koulu loppui, mutta vanhemmille oppilaille ja opettajille alkoi vastuullinen maanpuolustustyö. ”Suurin osa alaluokkien oppilaista siirtyi turvallisemmille seuduille. Ylempien luokkien oppilaat osallistuivat runsaslukuisina maanpuolustustehtäviin koulupaikkakunnallaan. Ilmavalvontalottina kunnostautuneet V luokan oppilas Helvi Niskanen ja VII luokan oppilas Aili Torikka ovat saaneet 2.

luokan vapaudenmitalit”, mainitsee Viljo Kaipainen koulun vuosikertomuksessa.

Elisenvaaraa pommitettiin talvisodan aikana 57 kertaa. Pommitukset vaativat uhreja myös koulun piiristä. Joulukuun 21. päivänä 1939 kuoli pommituksessa koulun johtokunnan jäsen ja rahastonhoitaja, osuuskassojen tarkastaja Kusti Kokkonen. III luokan oppilas Tuovi Tuomainen sai surmansa yhdessä isänsä kanssa joulukuun 26. päivänä 1939 tapahtuneessa pommituksessa.

Koulun lakkauttaminen

Kurkijoen pitäjä jäi Moskovan rauhanehtojen mukaan Neuvostoliitolle luovutettavalle alueelle. Elisenvaaran raivokkaat pommitukset olivat kohdistuneet lähinnä rautatieaseman seudulle, jossa mm. asemarakennus paloi ja lähiympäristö kärsi suuriakin tuhoja. Koulurakennus säilyi ehjänä. Vain keskuslämmitysputkistossa todettiin vaurioita jäätymisen seurauksena.

Evakuoinnin yhteydessä siirrettiin koulun arkisto, osa kokoelmia ja jonkin verran arvokkainta irtaimistoa Suomen puolelle. Valittavasti kaikkea siirrettyä irtaimistoa ei koskaan löydetty.

Koulun johto katsoi ainoaksi ratkaisuksi lopettaa koulun toiminta. Tämä tapahtui kesäkuun 12. päivänä 1940 Hotelli Helsingissä. Tällöin myös vietettiin uusien ylioppilaiden lakkia-juhlaa. Hotellin kokoushuoneessa oli vihreän veran peittämällä pöydällä kuusi ylioppilaslakkia. Maisteri Hellin Koskivaara piti alkuhartauden yhteisesti laulettuun virren ”Jumala on linnamme” jälkeen.

Koulun johtaja maisteri Viljo Kaipainen puhui ja maisteri Lyyli Isorannan avustamana jakoi ylioppilastodistukset ja -lakit uusille ylioppilaille. Näistä olivat paikalla Maire Aarnio, Hellä Immonen, Vieno Soikkeli ja Kaisu Teräväinen sekä pojista Kalervo Keranto ja sotilaspukuinen

Jouko Poutanen. Sotapalveluksessa olleista eivät olleet saaneet tietoa Paavo Palonen, Alpo Pauni ja Johannes Poutanen. Tilaisuus päättyi jälleen Isänmaan virteen.

Koruttoman tilaisuuden jälkeen nautittiin juhlaillallinen, johon osallistui uusien ylioppilaiden lisäksi heidän omaisiaan, opettajia sekä koulun johtokunnan ja kannatusyhdistyksen jäseniä noin 40 henkeä. Johtokunnan puheenjohtaja agronomi Oskar Ehrnrooth toivotti läsnäolijat tervetulleiksi. Asemapäällikkö Valde Räihä puhui johtokunnan puolesta, ja Saaren kirkkoherra Simo Keranto lausui kiitokset oppilaiden vanhempien puolesta. Hän kiitti koulun opettajakuntaa, johtokuntaa ja kaikkia koulun ystäviä kotipitäjässä suoritetusta arvokkaasta työstä.

Kansanedustaja Kaapro Huittinen käytti myös puheenvuoron tarkastellen sen hetkistä tilannetta. Entisten oppilaiden puolesta puhui Antero Komonen sekä opettajille että tuolloin valmistuneille ylioppilaille. Kaikissa pidetyissä puheissa ilmaistiin ajatuksia tulevaisuudesta. Kaikki näytti menetetyltä, mutta toivoa oli silti jäljellä. Yhteisesti laulettu ”Karjalaisten laulu” päätti tilaisuuden. Samalla päättyi myös Elisenvaaran yhteiskoulun ensimmäinen vaihe.

Loppukesällä 1940 toimitettu koulun vuosikertomus osoittaa oppilaiden pyytäneen erotodistuksia muihin kouluihin pyrkimistä varten. Kuitenkin vielä 15.7.1940 oli koulun kirjoissa 130 oppilasta.

Vuosikertomuksessa Viljo Kaipainen mainitsee mm. seuraavaa: ”Parhaat kiitokseni koulun opettajakunnalle, oppilaille ja johtokunnalle hyvästä yhteistyöstä, joka olosuhteiden pakosta katkeaa. Kiitän kaikkia niitä koulun piiriin kuuluneita, jotka vakavana aikana ovat olleet Isänmaalle hyödyksi ja ennen kaikkea niitä, jotka joutuivat sen edestä henkensä uhraamaan.”



Koulun V luokka syksyllä 1939. Kuva on saatu koulun historiikirjaan Helliikki (o.s. Hukkanen) Matllarin kokoelmasta.

JATKOA SIVULTA 1

sanottavasti konetekniikka. Lapiro ja rautakanki lienevät olleet yleisimmät työvälineet ja hevospelit kuormien siirtelyyn. Näistä syistä tarvittiin paljon työntekijöitä. Nämä seurasivat perheineen ratatyömaan etenevästä.

Rautatien rakentaminen toi tilapäisesti runsaasti väkeä myös pysäkin seudulle. Mökkejä rakennettiin ratatyömaan varsille, erityisesti pysäkiltä Ojajärvelle päin olevalle osuudelle. Suurin osa näistä mökeistä siirrettiin myöhemmin ratatyömaan etenemisen mukana seuraavaan paikkaan.

Rakentajat ja heidän perheensä tarvitsivat ruoka- ja monenlaista muuta huoltoa ja tavaraa elämiseensä. Kauppiaita ilmaantui tarjoamaan kaikkea sitä, mille oli ostajia.

Pukinniemen hoville kuulunut saloalue oli noin kolme kilometriä pitkä ja kilometrin levyinen. Se ulottui lounaispäästään Kirvun raja-aste asti. Rautatien linja kulki viistoon hoville kuuluneen alueen poikki noin runsaan puoleltoista kilometrin matkan.

Omistajien etujen valvojaksi pysäkin seudulle hankittiin metsänvartija. Tämän tuli asua alueella ja valvoa, etteivät radanrakentajat eivätkä muutkaan alueella olijat aiheuttaneet vahinkoa metsille ja maille. Metsänvartija muutti perheineen Laatokan rannalta pysyvästi tälle Pukinniemen pysäkin alueelle 1890-luvun alussa. Hän rakensi valitsemalleen paikalle talon ja muut tarpeelliset rakennukset ja alkoi raivata peltoa viljeltäväksi. "Meht' vahin", niin kuin häntä paikkakunnalla kutsuttiin, perhe oli ensimmäinen alueelle vakinaisesti asumaan asettunut perhe.

Radan tekijät olivat vain väliaikaisia asukkaita pysäkin seudulla. He seurasiivat ratatyömaan etenemisen mukana eteenpäin. Hovin maista lohkoituille vuokratiloille muutti asukkaiksi joitakin jatkuvaan muuttamiseen kyllästyneitä ratatyöntekijöitä perheineen. Muualta kauempaan muutti useita uudisraivaajajenkinisiä perheitä näille vuokramaille. Asukkaat saivat myöhemmin lunastaa vuokraamansa tilat pitkällä maksuajalla omiksi.

Maanviljelys laajeni

Monien rantakyläiden talojen salomailla olleet kesäkarjan hoitajat alkoivat myydä tuotteitaan, lähinnä maitoa ja voita paikallisille kauppiaille ja suoraan ratatyöntekijöille. Näin säästyttiin voim rahtaamiselta rantakyläisiin. Karjanhoitajien kesäkäyttöön rakennetut majat ja mökit korvattiin talviasuttavilla mökeillä, ja myöhemmin rakennettiin tilavampiakin taloja.

Rantakyläiden päätulojen

isommista perheistä muutti osa pysyvästi asumaan näille salopalstoille, joista jotkut olivat melko suuriakin. Rakennettiin karjasuojat talveksi ja alettiin raivata peltoa. Monet tilat kehittyivät vuosien kuluessa vauriiksi maanviljelystiloiiksi. Useat rantakylissä asuneet salopalstojen omistajat myivät palstansa halukkaille ostajille, jos omassa perheessä ei ollut halukkaita muuttamaan näille metsämailla. Näin asutus levisi laajemmalle, useiden rantakyläiden saloalueelle, kauemmas radan ympäristöön.

Alueelle muutti myös muunlaisten ammattien harjoittajia kuten kirvesmiehiä, suutareita, räätäleitä ja hieroja. Näin asutus monipuolistui ja lisääntyi pysäkin seudulla ja sen laajemmalla ympäristössä.

Rautatie valmistui

Säännöllisin aikatauluin liikennöivät junat alkoivat kulkea vuonna 1893 pohjoisessa Hiitolan keskustan ja Elisenvaaran kautta Sortavalaan saakka. Etelässä päin pääsi Viipuriin ja sieltä Helsinkiin sekä Pietariin nopeasti ja vaivattomasti. Yhteydet suurempaan maailmaan olivat avautuneet.

Pukinniemen pysäkin seudun kehitys sai vauhtia. Viljelysmaita raivattiin lisää alueen entisille salomailla, ojitettiin ja kuivatettiin soita. Rakennuksia paranneltiin ja rakennettiin uusia. Maata omistavat rahoittivat vaurastumistaan myymällä metsistään puutavaraa.

Alueesta kasvoi maanviljelyselinkeinon lisäksi suuri ja vilkas puutavaran käsittely- ja rahtauspaikka. Puutavaraa raaka-aineena käyttävä teollisuus oli aikanaan havainnut näiden alueiden metsävarat ja vaatinut rautatien rakentamista. Nyt se käynnisti hankintatoimensa myös Pukinniemen pysäkin seudulla. Metsätyöt, rahtaus, kuorinta, varastointi ja lastaus rautatievaunuihin tarjosivat varsinkin talvi- ja kevätkaikoina runsaasti erilaista työtä. Maanviljelijät saivat sopivasti lisäansiomahtolisuuksia talviaikoina.

Alueelle tuli sesonkiaikana paljon työväkeä kauempaakin. Radan varsien tiloista lohkottiin ja myytiin pienehköjä tonttimaita asuintalojen rakennusmaiksi niille, jotka hankkivat toimeentulonsa muista ammateista kuin maanviljelyksestä. Radan tekijät olivat siirtyneet alueelta pohjoisemmaksi. Seudulle oli tullut eri suunnilta uudet pysyvämmät asukkaat.

Rautatien pysäkki vaikutti monella tapaa alueen ihmisten elämään. Pysäkitä kehittyi ihmisille jokapäiväinen tapaamispaikka. Pysäkillä tultiin matkustajajunien saapumista odottamaan. Siellä kuuli paikkakunnan tuoreet uutiset. Tuolloin ei ollut TV:tä, ja radiokin oli vain harvoilla. Eräs paikallista mielenkiin-

toa ruokkiva uutinen oli, kuka kulloinkin junasta laskeutui ja kuka siihen nousi.

Postijunaksi kutsutussa henkilöjunassa oli myös keltainen postivaunu, josta annettiin asemamiehelle postisäkki. Siinä tulivat tilatut lehdet, kirjeet ja muu posti. Pysäkin hoitaja jakoi toimistonsa lippuluukusta postin heti junan mentyä paikalla oleville odottajille. Jos ei ollut hakijaa, kauppiaiden väki otti omien asiakaidensa postin, jonka sai myöhemmin kaupassa käydessään.

Pysäkin tuntumassa oli 1930-luvulla kaksi yksityistä kauppaa, joissa asioimisen voi sovittaa junilla käymisen yhteyteen. Junaa odotellessa vaihdettiin naapurien kanssa kuulumisia ja keskusteltiin yhteisistä asioista ja hankkeista. Nuoriso sopi tapaamiset usein pysäkillä junien tuloajaksi, josta sitten menttiin yhdessä pois. Näillä matkoilla löytyi ystäviä ja monille jopa elämäkumppani.

Vireä kouluelämä

Kansakoulu aloitti varsinaisen toimintansa vuokratiloissa pysäkin lähellä olleen talon suuressa tuvassa vuonna 1928. Alakouluopetusta annettiin muutamia vuosia myös tyhjäksi jääneen entisen osuuskaupan talossa. Aikaisemmin oli opetusta annettu niin sanotuissa kiertokouluissa, joita pidettiin alueen suuremmissa taloissa talviaikoina muutaman viikon pituisissa jaksoissa. Tosin jotkut lapset kävivät Marjakosken ja Alasjärven kouluissa ennen oman koulutoimen alkamista.

Uusi koulurakennus valmistui vuonna 1934. Tuohon aikaan oli paljon aikuisiakin, jotka olivat jääneet lapsina ilman koulunopetusta. Opettajat järjestivät halukkaille lähinnä opintokerhomuotoista opetusta iltaisin pääasiassa luku-, kirjoitus- ja laskentataidoissa. Näillä tunneilla keskusteltiin monista muistakin aiheista, usein kerholaisten esiin nostamien kysymysten pohjalta.

Yleisesti puhuttiin Pukinniemen kansakoulusta, niin kuin pysäkin seutu ympäristöineen olisi ollut yhtenäinen kylä. Se ei ollut virallisesti kuitenkaan kylä, vaan koulupiiri, jonka asukkaat asuivat 14 kylään kuuluvilla salomailla. Kyliä, joiden alueilla oppilaita asui, olivat aakkosjärjestyksessä: Alakokkola, Asila, Hiitola, Kirkonkylä, Kopsala, Kylänlahti, Lipo-la, Päijälä, Pukinniemi, Siisönmäki, Sirkjärvi, Telkiniemi, Vavoja ja Yläkokkola.

Koulun oppilaita asui noin runsaan kymmenen kilometrin pituisella ja keskimäärin noin neljän kilometrin levyisellä alueella. Alue oli Kaukolan ja Kirvun rajojen ja Ilmeenjoen välissä. Ilmeenjokea kutsuttiin usein myös Mykränjoeksi.

Koulu sijaitsi suunnilleen alueen keskivaiheilla,

noin 400 metrin päässä pysäkiltä etelään. Koulupiirin alueella asui 1930-luvun loppupuolella noin satakunta perhettä. Suurimmasa osassa perheistä ei ollut tuohon aikaan kuitenkaan kouluikäisiä lapsia. Oppilasmäärä lienee ollut noin 40-50 vaihdellen vuosittain jonkin verran.

Koulun vakinaisina opettajina toimivat seuraavat: Eino Kiuru 1928-31, Reino Kokkonen 1931-39, Anna Mari Suni 1936-44, Aili Kokkonen 1942-44, Kerttu M. Huuhka 1943-44. Tilapäisiä opettajia oli silloin tällöin tarpeen vaatien useita muitakin.

Sosiaalista ja muuta toimintaa

Noin puolessa vuosisadassa pitkään asumattomana ollut saloseutu, paikoin soita mäkien ja vuorien välissä, paikoin korpea, oli rakennettu melko vauraaksi ja kehittyneeksi asuinpaikkakunnaksi. Erityisesti 1930-luku oli ollut voimakkaan kehityksen aikaa tällä alueella. Taloudellisen kehityksen lisäksi myös yhteiskunnalliset ja sosiaaliset toiminnot olivat kehittyneet merkittävästi.

Alueella toimi joitakin osuuskuntia kuten tiehoitokunta ja puimakone-osuuskunta. Koulun johtokunta toimi opettajien tukena opetuksen järjestelyissä. Pidettiin talkoita erilaisten toimien suorittamiseksi, tietyksi talkootansseineen. Oli erilaista kerhotoimintaa kuten Opintokerho-, Martta-kerho- ja ompeluseuratoimintaa. Eri aiheista järjestettiin kursseja.

Koululla järjestettiin myös eriaiheisia juhlia, talvisin hiihtokilpailuja ja muuta vastaavaa. Uskonnollisia tilaisuuksia järjestettiin joissakin taloissa. Poliittista toimintaakin oli, joskaan ei pysäkin seudulla mitenkään kovin aktiivista. Koulupiirin alueella kyllä asui ja omisti isonpuoleisen maatilan Hiitolan kunnan johtoon kuulunut ja useamman vaalikauden ajan eduskuntaankin valittu kansanedustaja.



Pukinniemen rautatie asema-alueella.

Kartassa näkyy Pähkinäsaaren rauhan rajat. Vuosiluvut ylä- ja alaosassa ovat rauhansopimusten vuosilukuja. Lähde: Kempainen: Hiitolan kylähistoria.

Kaikki on katoavaista

Vuoden 1939 marraskuun lopulla alkanut ja 1944 syksyllä päätynyt sotakausi lopetti tuon toimeliaan yhteisön, Pukinniemen koulupiirin, jossa kaikki tunsivat toisensa. Kaikki oli jätettävä ja lähdeävä evakkoon, kuka minnekin päin Suomea. Näin oli noilta alueilta vuosisatojen kuluessa jouduttu ennenkin lähtemään, milloin itään, milloin länteen. Alue alkoi metsittyä ja tulla jälleen salomaaksi, jossa ei asukaan.

Yhtäläisyys nykyajan ja vuoden 1890 välillä on siinä, että 1800-luvun lopulla rakennettu rautatie halkoo edelleen aluetta ja pari-kolme huonokuntoista junaa kolkuttelee päivittäin rataa pitkin häiriten muutoin syvää luonnonrauhaa. Sen si-

jaan ainoatakaan rakennusta tuon ajan asutuksesta ei enää ole jäljellä.

Rakennusten kivijalkoja ja pihapiirejä verhoaa keväisin lumen maata vasten painama edellisen kesän harmaaksi kuivanut heinä, sekä paikoin sammalkerros. Myöhemmin kesällä pitkä ja villinä kasvava heinä peittää lukuisten erilaisten luonnonkukkien koristamana kaikki entisen asumisen jäljet. Vain maisemien suuret ikaikaiset muodot, mäet, vuoret ja laaksot ovat enää samanlaiset, kuin aina ennenkin ovat olleet.

Veikko Varjus

Lähteet: V. H. Vainio: Hiitolan historia
Iivari Kempainen: Hiitolan kylähistoria
V. Varjuksen vanhempien kertomukset ja omat muistot

Reilua rauta- ja maatalouskauppaa

MAAKUNNAN MONIPUOLISIN

- rauta • sisustus • LVI • K-puu • teräs
- AGA • maatalous • pienkoneet • puutarha
- varaosa • hydraulikka • pienkoneet



Avoimena: ma-pe 8.00-17.30, la 8.30-14.00

Tervetuloa!

Aleksis Kiven katu 9, 32200 LOIMAA • (02) 762 5100, fax (02) 763 2222

www.rautia.fi

Pojan kanssa matkalla

Tulimme ensin Elisenvaaraan, jossa ei kauan kuunnittu. Piti saada juna pois asemalta ilmavaaran takia. Ihmettelin, kun vau- nu lähtikin Simpele-Lap- peenranta -suuntaan. Lie- neekö ollut Savonlinnan rata tukossa? Yön aikana olimme Kouvolan paikkeil- la. Mie olin nukkunut. Olin vielä vähän heikossa kun- nossa sairaalasta tulon jäl- keen.

Juottelin Poika-hevosta ja veisteloin omaan suuhun lampaanpalvia, hevoselle ei kelvannut. Ajattelin sen syöneen varastoon. Seuraa- vana yönä olimme Riihimä- ellä, sitten Toijalassa, Tam- pereella, jossa hevonen näytti sairaalta. Eräs van- hempi mukana ollut mies epäili lannehalvausta.

Lähdettiin kohti Haapa- mäkeä, jossa joutuimme taas seisomaan, kun Jyvä- skylän suunnaltakin tuli ju- nia. En osannut millään lää- kitä Poikaa. Kun päästiin Seinäjoelle, hevonen oli makuulla. Ilmajoella, joka oli määräsä, hevosella oli vahtokuplia suussa ja muutoinkin näytti olevan kova tuska.

Kyselin ihmisiltä eläin- lääkäriä, joka löytyi aika läheltä. Menin taloon selittä- en tilanteen. Pyysin apua. Menimme vaunulle. Hevo- nen makasi pitkän pituut- taan lattialla. Lääkäri oli kai arvannut tilanteen, kun otti pistoolin taskustaan ja am- pui Pojan. Mie menin vau- nun taakse ja tiristelin itkua enkä mennyt enää koko vaunun luo. Olivat purka- neet meidänkin tavarat isoon tavarasuojaan.

Äiti oli saanut kuulla kurkijokelaisten tulevan Il- majoelle ja Ylistaroon ja oli kysellyt asuntoa meille. Hän oli saanut vieraskama- rin aivan aseman läheltä. Äiti kävi katselemassa joka päivä, olisimmeko jo tul- leet. Näin jo kauempaa jon- kun tulevan vaaleankeltais- ten lastenvaunujen kanssa. Arvasin sen olevan äidin, ja jotenkin helpotti, kun hän kertoi asunnosta ja talosta, jonka nimi oli Talvitie.

Löysimme tavaramme. Talon vanhapoika Lasse tuli niitä rattailta hakemaan. Niin saimme kaksi puula- tikkoo, kaksi laverinsängyn tapaista, joissa oli vieteri-

pohja sekä evakuoimamme lipaston, keittiökaapin, pöydän ja tuolit ja kaikkein tärkeimmän: Singerin ompelukoneen. Myös ryssien jättämä vaatearkku oli mu- kana – siinä oli kaikki vaat- teemme. Mitään maatalous- vehkeitä ei tullut mukaan.

Lehmä oli löytynyt Oul- lusta huonokuntoisena. Ee- meli oli mennyt sitä hake- maan ja myynyt sen teu- raaksi. Sen jälkeen Eemeli oli mennyt Tornioon teke- mään jotain salakauppaa Ruotsin puolelle. Liisakin tuli, kun olivat saaneet leh- mät junaan Putikossa. En tullut koskaan kysyneeksi hänen evakkotietään. Talvi- tiellä oli talon väkeä: vanha emäntä, vanhin tytär, joka oli naimisissa, mutta asui kotonaan, toinen poika oli armeijassa, ja Liisan ikäin- nen tyttö.

Täytin taas syksyllä vuo- sia, viisitoista tuli täyteen, ja oli aika mennä rippikouluun. Meille evakoille pidettiin koulua erikseen syksyllä. Koulussa oli myös Ahok- kaan Olli, joka jäi mieleen kivana kaverina, mutta ei olla sen jälkeen tavattu. Tal- lon vanha emäntä auttoi meitä ruokataloudessa, joka sodan jälkeen joskus oli enemmän kuin heikko.

Olin joulun jälkeen Ilma- joen ammusvarikolla töissä. Inventoitiin ammuksia. Kai ryssä vaati niitä tuhottavak- sikin. Siellä oli vielä paljon ammuksia. Eivät vielä olleet loppuneet, vaikka rintamal- la oli pulaa.

Olin myös Raumalla sot- takorvaustelakalla. Asuim- me Aion ja Tampion Villen kanssa samassa parakissa. Aino oli kohdannut kohtal- onsa Hiitolassa ilmavalvon- tatehtävissä. Tämä Tampio oli jo vanhempi mies ja ollut naimisissa aikaisemmin. Hänellä oli yksi tytär. Vaimo oli kuollut keuhkotautiin. Hän oli saanut jallitettua Ai- non rähinäremmillä (upsee- rien rintavyö).

Siellä oli muitakin Titon poikia, jotka olivat olleet kutsunnoissa. Heidät oli va- pautettu toistaiseksi. Mie tuloin näitten poikien kanssa Ilmajoelle. Eemeli jäi Rau- malle ja tuli vasta myöhem- min keväällä 1945.

Kaksi muuttoa peräkkäin

Aino ja Viljo muuttivat Paraisten kalkkitehtaalle

Tapani Merta:**Tapanin Muisteloita****osa 7**

Lappeenrantaan. Kurkijo- kelaisten lopulliseksi sijoi- tuspaikaksi määrättiin Loi- maan, Pöytyän, Alastaron ja Metsämaan kunnat. Näis- tiellä oli talon väkeä: vanha emäntä, vanhin tytär, joka oli naimisissa, mutta asui kotonaan, toinen poika oli armeijassa, ja Liisan ikäin- nen tyttö.

Eemeli tuli Ilmajoelle ja alkoi puuhata lähtöä Loi- maalle, josta oli varmaan jo käynyt kysymässä tulevan asuinpaikkamme. En olisi mielelläni lähtenyt Ilmajo- elta. Siellä olisin varmasti viihtynyt mukavasti. Ihmi- setkin olivat ihan kivoja. Oltiin liikepaikalla, eikä missään korvessa. Ei autta- nut muuta kuin lähteä mu- kaan. Sama juttu uusiutui kuin talvisodan aikana: kaksi muuttoa peräkkäin.

Oltiin aseman lähellä. Oli helppo pakata ja lähteä, tietysti härkävaunulla, jos- si umpivaunua nimitettiin. Niin jäi taaksemme Ilmajo- ki, jossa oli avarat maisemat. Maisemat vaihtuivat kyllä isoihin peltoihin, mut- ta tunkkaiseen ympäris- töön. Tulimme Humppilan asemalle. En muista, tuon- tiinko tavaramme autolla vai hevosella. Ainakaan omaa hevosta ei ollut. Sek- kään ei muistu mieleen, oli- ko siinä vaiheessa omaa lehmää. Myöhemmin aina- kin niiteltiin ojen varsilta heinää, olisiko ollut omalle lehmälle.

Tavaramme oli kasattu vanhan näköisen Mäkipää- nimisen talon pihaan. Toi- sessa päässä oli iso huone ja pitkänomainen keittiö, jos- sa oli hella. Talossa oli vä- keä: isäntä, emäntä ja tytär Lea sekä pojat Urho ja Mat- ti. Tämä Lea oli ollut lottan- na jossain kauempana ja ta- vannut Impilahdelta kotoi- sin olevan miehen, joka myös vieraili talon puolel- la.

Kämpä, johon muuttim-

me, oli likainen, asumatto- mana ollut. Ajan rusketta- mat pahvit repsottivat sei- nällä. Ei auttanut. Maja oli taas rakennettava. Tämä ukko, Mäkipää, oli viinaan menevä. Melkein aina pie- nessä sievässä.

Eemeli häipyi takaisin Raumalle, mutta ei viihty- nyt kovinkaan kauan. Aino ja Ville olivat muuttaneet Lappeenrantaan, eikä Ee- melillä ollut asuntoa kuin yhteisasuntolassa Samppa- linnan koululla (toimitus: olisikohan kyseessä Sam- paanalan koulu?), jossa asui toista sataa sodasta tullutta jatkää. Eikä Eemelin varan- to ainakaan päässyt kasva- maan. Niinpä hän ilmestyi Mäkipäähän tyhjin käsin. Hän huomasi kai Loimaan Lehdestä, että kirvesmiestä haettiin, ja meni Loimaalle, jossa eläinlääkäri Kunnas tarvitsi miestä rakennuksen osittaiseen uusimiseen. Hän saikin töitä, jossa minäkin olin mukana.

Kun pakkolunastuslaki tuli voimaan, ja maata alet- tiin jakaa siirtolaisille ja rintamamiehille korvauk- seksi menetetyistä Karjalan maista, muutimme Metsä- maan pitäjän Murron ky- lään. Liisa sai työpaikan Kouvolasta. Anni Tynnillä varmaan hommasi hänet Viipurista muuttaneeseen Makeis ja mehu -nimiseen firmaan. Tämä Anni oli ai- kanaan Valkealasta Elisen- vaaraan muuttaneen Tynni- län Eerikin tytär. Hän oli lukenut opettajaksi. Eerikki puolestaan oli entinen Elvin ja Eemelin naapuri.

Soker'vasara syntyi

Olimme kai vuokranneet heinämaata, josta teimme heinää lehmälle. Vuosi 1945 lopuilleen kääntyes- sään toi taas yllätyksen. Olin huomannut sen jo ai-



Rippikoulun aikaan. Kuvassa Tapani ja siskot Ilmajoella vuonna 1945.

kaisemmin: äiti oli taas pie- niin päin. Kun syyskuun 10. päivänä äiti tuli puolu- kasta, niin synnytyksen aika tuli. Onneksi Eemeli oli kotona ja lähti hake- maan kättilöä.

Minä taas kuumentelin vesiä ja vähän siivoilin. Onneksi kättilö ehti hätiin, mutta silloin lapsi oli jo syntynyt, kättilö hoiti vain jälkisammutuksen. Niin syntyi Puolukkamatti, joka oli minustakin nätti lapsi, karjalaisittain kuin soker'vasara.

Keväällä 1946 sain töitä maanlunastuslautakunnas- ta. Käytiin arvioimassa kahden metsäteknikon ja kahden apupojan kanssa niitä metsiä, jotka oli mää- rätty luovutettaviksi siirto- laisille. Valtio maksoi omis- tajille korvauksen, samoin kuin peltomaasta. En taas- kaan muista, mitä Eemeli hommaili. Ainakin äiti ja lapsi voivat kohtalaisen hy- vin. Liisakin kävi ja joulun lähti takaisin työpaik- kaansa.

Minusta talvi 1946 oli pitkä. Ajattelin, että tulee- kohan tästä mitään koko hommasta. Yritin etsiä työ- paikkoja lehdestä Loimaal- ta, mutta huonoin tuloksin, kunnes keväällä sain mai- nitsemiani metsänarviointi-

hommia. Se kesä meni pik- kuhiljaa. Kävin auttamassa, kunnes Eemeli sai Saukon Villeltä (oli paikkakuntalai- nen) ulkorakennuksen te- kourakan. Siihen tuli aitta, sauna ja varasto. Siinä meni minullakin loppukesä mu- kavasti.

Liisa tuli käymään koto- na, sanoi hakeneensa Ori- veden opiston korke- koulupuolelle. Minä sain myös päähäni ajatuksen ha- kea opiston puolelle. Lai- toin hakemukset mene- mään, ja meidät molemmat hyväksyttiin. Se helpotti sielua. Oli tiedossa jotain talven varalle.

Mentiin Orivedelle opiskелеmaan

Olikohan jo syyskuuta, kun Liisa tuli? Pakattiin kimpsut ja lähdettiin Orive- delle. Koulu oli siihen ai- kaan pohjoismaiden suurin puurakennus, mutta se paloi myöhemmin. Korkeakou- lulaiset majoittuivat päära- kennukseen ja me opistolai- set kolmeen pikkutaloon.

Meitä oli kaikkiaan pit- kälti toista sataa opiskelijaa ympäri Suomea. Oli muuta- ma äijä ollut jo armeijassa- kin ja sodan loputtua pääs- syt siviiliin. Niin kuin opis- tot yleensäkin se oli sisäöp- pilaitos, jota Kansanvalis-



Tapani ja Poika-niminen hevonen.



Äiti ja Tuula Metsämaalla vuonna 1946.

Mitä nyt juhlimme Kurkijoella, jos olisimme saaneet elää siellä?

Elisenvaaran kaupunki 50 v.



Elisenvaaran Yhteiskoulu Saavanmäellä 1930-luvulla.

Kuusikymmentäkolme vuotta tulee tänä syksynä kuluneeksi siitä, kun meille viimeksi tuli ajolähtö pois synnyinseuduiltamme, jota esivanhempamme olivat raivanneet ja rakentaneet jo satojen ja jopa tuhansien vuosien ajan. Seutu alkoi oman kovan nousunsa sen jälkeen, kun talonpojat saivat ostaa uudelleen itselleen omat tilansa vapaututtuaan läänityslaitoksen pihdeistä, jotka pitivät talonpoikia lähes maaorjina. Tämä vapautuminen tapahtui noin runsaat sata vuotta sitten.

Yksi syy voimakkaaseen

kasvuun löytyi myös kaupan alalta. Kun ennen oli eletty pääasiassa luontaistaloudessa ja ne vähät tavarat, joita talouteen hankittiin, ostettiin markkinoilta, alkoivat nyt kaupat tehdä tuloaan myös maaseudulle. Ensimmäiset kauppiat Kurkijoella (Lopotissa) olivat Jaakko Häkli ja Timofei Rakköläinen, jotka perustivat sekatarvakaupat kirkonkylään jo vuonna 1864. Samana vuonna, mutta vähän myöhemmin, perustivat myös Lisitzinin veljekset sekatarvakaupan, jonka sitten vuonna 1877 myivät G. Korjoselle.

Osuuskuntatoiminta alkaa

Osuusmeijeri oli ensimmäinen kurkijokelainen osuuskunta, joka perustettiin vuonna 1893. Kurkijoen koulutilan Osto- ja Myyntiosuuskunta aloitti toimintansa vuonna 1904. Se myi ja osti tavaroita ja tuotteita myös koulutilan ulkopuolisille tuottajille ja kuluttajille. Kun tämä kaupankäynti oli saanut hyvän kannatuksen, päätettiin se muuttaa varsinaiseksi osuuskaupaksi, joka aloitti toimintansa Kurkijoen Osuuskupan nimellä syksyllä 1907. Näin ollen me juhlimme nyt

Kurkijoella 100-vuotiaasta osuuskauppaamme! Ja tietysti olisi edullisia ”tarjouksia ja bonusta” runsain määrin.

Elisenvaara sai oman Työväen y.m. osuuskauppansa jo vuonna 1905, joten se olisi jo nyt 102-vuotias, jos olisi saanut toimia itsenäisenä. Molemmat osuuskauvat perustivat vuosien mittaan myymälöitä sivukylille, muun muassa Tervuun, Savojalle ja Alhoon.

Muita juhlia

Rautatiet vauhdittivat suuresti Elisenvaaran kehi-

tystä. Viimeisin rata Elisenvaarasta Lappeenrantaan valmistui vuonna 1937, jolloin asemasta tuli erittäin suuri neljän radan risteysasema, solmukohta, josta lähtivät kiskot edellä mainitun Lappeenrannan lisäksi Viipuriin, Savonlinnaan ja Sortavalan kautta Joensuuun. 70-vuotiaasta Elisenvaaran-Lappeenrannan rataa juhlittaisiin myös tänä vuonna.

Kaiken edellä olleen johdosta olisimme todennäköisesti viimeistään vuonna 1957 juhlinneet Elisenvaaran tuloa kaupungiksi, ja siten meillä olisi syytä viettää kaupungin 50-vuotisjuhla. Kun viime aikoina on kehitys valtakunnassa vienyt kohti suurempia kuntayksiköitä, olisi tämä ”villitys” varmaan tullut esille myös Kurkijoen-Elisenvaarankin sektorilla. Elisenvaara väkiriikkaampana haluaisi päästä Laatokan rantakaupungiksi, joten neuvottelut kuntien johtoportaiden kesken luultavasti johtaisivat liitossopimuksen solmimiseen.

Yhdeksi kiperimmistä kysymyksistä muodostuisi uuden kaupungin nimen valinta. Joku Kurkijoen kunnanhallituksen jäsenistä olisi kesämatkallaan Turkuun huomannut Loimaalla tien vieressä suuren taulun, jossa oli lukenut ”Loimaa – viihtymisvaara”. Tämän johdosta hän siitä kehitti idean uuden kaupungin nimeksi: Otettaisiin Kurkijoen kunnan nimestä etuosa Kurki ja Elisenvaaran kaupungin nimestä loppuosa vaara, jolloin uuden uljaan kaupungin nimeksi voisi tulla Kurki-

vaara. Tämä ehdotus olisikin saanut hyvän kannatuksen ja nyt tulevana vuodenvaihteena juhlittaisiin Kurkivaaran syntymäpäivää!

Tietysti tämän syksyn yksi suurista juhlista, ellei suurin, olisi Elisenvaaran Yhteiskoulun 80-vuotisjuhla Saavanmäellä. Pitkälti yli 70 vuosiluokkaa ylioppilaita on saanut valkolakkinsa koulustamme, jota on vuosien mittaan suuresti myös laajennettu, kun on tehty asianmukainen liikuntahalli ja samassa kokonaisuudessa on myös uimahalli ja monia muita tiloja.

Juhlaan on kutsuttu vieraisiksi kaikki entiset opettajat ja oppilaat, joten iloinen puheenporina ja mainiot muistot sinkoilevat tuttujen tavatessa toisiaan. Juhlan kunniavieraista voisi mainita mm. koulun tontin lahjoittajan agronomi Evald Relanderin (pres. L. K. Relanderin isä) edustajat suoraan alenevassa polvessa.

Kolmen vuoden kuluttua meillä olisi luterilaisen kirkkomme 130-vuotisjuhlat. Ja vuoden kuluttua täyttäisi ortodoksisirkkomme Hiihemenä kupeessa 75 vuotta.

Kaiken tuon edellä olevan edellytyksenä olisi ollut elämisen synnyinseudullamme. Neuvostoliiton ryöstöpolitiikka vei meiltä kaiken ja raunioitti koko Elisenvaaran, ja sodan jälkeinen aika turmeli koko seudun! Nyt meillä on jäljellä vain rakkaat muistot.

Eino Vepsä

tusseura ylläpiti. Tykkäsin olla siellä. Kavereita oltiin ja tasavertaisia niin köyhät kuin rikkaatkin. Yleensä oppilaat olivat maalaisnuorisoa, joskin oli muutama kaupunkilainenkin Tampereelta.

Sen ajan ruuat olivat heikkoja, ei päässyt lihoamaan. Useimmiten lanttua ja perunaa eri muodoissa, näkkileipää, vaapukanlehtiteetä, kastikkeet vettä ja jauhoa. Maitoa sai harvemmin kuten myös lihaa, voita oli nappi päivässä. Aamulla oli puuro tai velli. Ruuan valmistivat enimmäkseen kotitalous- opiskelijat. Joukossa oli myös opiston palkkaamia työntekijöitä.

Opettajia oli vähän joka alalta. Korkeakoulun puolella opiskelivat yhteiskunta- ja sosiaalialalle sekä kieliä. Meillä opistolaisilla oli oppiaineina myös yhteiskunta, musiikki, maatalous, näytännö, matikka ja käsityö. Käsitöissä tein pyöreän pöydän, kaksi tuolia ja lipaston, jotka vieläkin ovat seuranneet mukamme.

Jouluna olimme kotona, Liisakin. Tammikuun alussa menimme taas takaisin opistolle, jossa voimistelunopettaja kysyi heti alussa: ”Hiihtäenkö se Merta tuli?” Tämä johtui siitä, etten saanut suksia hommatua enkä oikein välittänyt hiihdosta. Viulun vein mu-

kanani. Musiikinopettaja Suihkon kanssa opettelin nuoteista soittamaan Paimentytön sunnuntaita ym. Elo oli kuin lomaa: ei töitä eikä huolta huomisesta. Aika kului kuin siivillä.

Kurssi loppui huhtikuussa, ja paluu arkeen oli edessä. Tulimme Murrolle, joka oli kylän nimi, jossa asuimme. Liisa haki Laukaan vammaislastilaitokseen ja pääsi hoitajaksi. Liisa lähti ja elätti itsensä jo rippikoulusta lähtien. Liisa oli luonamme aina vain käymässä.

Lopulta löysimme maakorvauspaikan

Talven aikana selvisi se, mistä saisimme korvausmaapaikan: 6 hehtaaria peltoa ja 9 hehtaaria metsää sekä rakennuspuuta 150 runkoa. Näihin aikoihin muutimme myös asuinpaikkaa lähemmäs rakennuspaikkaa eli vanhaan Einolaan. Kävimme Eemelin kanssa kaatamassa puut. Eemeli oli ostanut hevosen, joka oli isohko ruuna, vähän laiska mutta kiltti. Ajoimme tukit Hirvitarhan sirkkelille. Meillä oli omat parireet ja omat valjaat, jotka olivat ”Pojan” peruja. Sirkkelissä puut sahattiin keväällä hirsiksi ja laudoiksi.

Niinpä rakennettiin karkaj- ja talousrakennus, josta toinen pää toimi alussa

asuntona. Mäkipäässä suunniteltiin muutto Einolan vanhaan taloon, jossa oli iso tupa tyhjänä ja oli lähellä meidän maapaikkaa. Kevään ja kesän aikana ajettiin puutavarat pellolle. En saanut käännettä isännän päätä, kun änkesi meidän meidän metsäpala oli kilometrin päässä kylä-

tien ja Humppila-Korpi -maantien varrelta. En ollut mitenkään innostunut ainkaan alkuun. Huomasin itsekini, miten huono se ajatus oli.

Ensin tehtiin ulkorakennus, johon tuli navetta, ja sen päähän asunto väliäikaista asumista varten. Toiseen päähän rakennusta tuli aitta ja halkovaja. Navetta ja

asunto tehtiin hirrestä. Voin kehaista itseäni sillä, että minä salvoin ne hirret. Muistan, miten pikku Matti toi Einolasta juotavaa salvoille, ja pölyvana jäi vain jälkeen, kun Matti lip-pasi takaisin. Kesä oli kuumaa, ja savi oli jauhautunut hienoksi pölyksi.

Eemeli tuli vasta silloin mukaan, kun tehtiin raken-

nuksen runkoa ja kattoa. Loimaalla oli paljon asioita hoidettavana mm. lainojen hommaus ynnä muuta. Muutimme aikanaan navetan päähän asumaan. Oli vuosi 1949 ja lainat käytetty. Onneksi oli mahdollista saada uutta lainaa oman talon tekoon.

Eskon puumerkki



Tule mukaan Viipuriin 20.-21.9.2007

Matkan hinta 100 euroa sisältää matkat linja-autolla (Turku-Viipuri-Turku), viisumin, majoituksen Viipuri-hotellissa 2 hengen huoneessa, illallisen menopäivänä ja aamiaisen seuraavana aamuna. Mukaan mahtuu n. 20 henkeä! Tiedustelee Marketalta puh. 040-759 2142.



Liitä Plussa-ominaisuus OP-Visa-korttiisi

Etua elämään

**OP**LOIMAAN
SEUTU

Liedon Säästöpankki
Lieto • Loimaa • Naantali • Oripää • Paimio • Raisio • Turku
www.liedonsp.fi

*Leppoisia hetkiä
kurkijokelaisille
maittavan ruuan parissa.*

Tuutha Siekii!

ANKKURIPAikka
Heimolinnankatu 18, 32200 Loimaa, p. (02) 763 1841

Mellilän Louhaspaikka ja Pitopalvelu

32300 MELLILÄ, puh. (02) 767 1524, 040-535 0576

Kurkijokelainen on myös hiitolaisten lehti.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain 35 €. Tilattuna alle 1,50 euroa/kpl.

Tilaa Kurkijokelaisen

 Itselleni Lahjaksi

Lehden saaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Päiväys ja allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuussa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

MELLILÄN KUNTA

Oy Foxjet Ab

Koivistontie 20
32300 MELLILÄ
puh. 0400-535 360

Ford kesätarjous Loimaalla

Uusi Ford Focus
Collection
1.6 100 hv 5D
22.400 €

Koeaja nyt Ford



Sis. toimituskulut. Vapaa autoetu 565 €/kk, käyttöetu 400 €/kk.
Polttoainekulutus: EU-yhdistetty 6,7l/100 km, CO₂-päästöt 159 g/km.
Ford Focus -mallisto alk. 19.500 € (sis. toim. kulut).

Feel the difference



Loimaan
Laatuauto

Palvelemme ma 8-18, ti-pe 8-17, la 10-14

p. 075 325 7950

Lamminkatu 39, 32200 LOIMAA

www.loimaanlaatuauto.fi
(yli 300 vaihturia)

MELLILÄN SEUDUN
OSUUSPANKKI

MODA SARASPORT ELMO SPORT
VESIKOSKENKATU 17, 32200 LOIMAA, puh. (02) 7622 001, fax (02) 7621 002
www.loimaanarasport.fi

DOMUS

www.domus.fi

Erikoishammasteknikko

EHT-
liiton
jäsen**MARKO ROSENDAHL**

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

KIRKASSILMÄ SYNSAM
Heimolinnankatu 14, 32200 Loimaa. Puh. (02) 763 2030

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei
muoveja eikä epäorgaanisia aineita.
Englannin MTV:n valinta Suomen
edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti
unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ

Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:

Juhani Eklund p. 0400-530 979

e-mail: myynti@erlund-house.com

TILAA
Kurkijokelainen

MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAikka
LOIMAAN
MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

Taksi

Eila Lankinen
1+6
0400-740 482

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan
Aluesairaala

Muistathan
ilmoittajamme!

Loimaan Keskusapteekki
Väinämöisenk. 10, 32200 Loimaa
puh. (02) 763 6840
fax. (02) 762 2008
avoinna arkipäivisin klo 9-20
1.6.-31.8. välisenä
aikana klo 9-19
lauantaipäivinä klo 9-16
sunnuntai- ja pyhäp. klo 10-14

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Rovaniemellä
2. Oulu
3. Kauhavalla
4. Saimaannorppa
5. miljoona miljoonaa
6. Kaldean Urissa
7. 3,6 km
8. Risto Ryti 288 ää-
nellä vuonna 1940
9. vuonna 1945
10. se on pienin suoma-
lainen varislintu
(vaeltajan ystävä).

LÄHI
RAKUSTUS

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISelta

- Kellohuoltopalvelu
- Käsi- ja kivi-istutustyöt
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE

Juhani Lankinen Ky

Kauppalaankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)